

Slovenija na košarkarskem prestolu

Foto T. Petelinšek / STA

Uvodnik

Jurij Paljč

Zlato!

"Slovanska šola nam je dala še en čudovit košarkarski večer", je zapisala Gazzetta dello Sport ob zmagi slovenske košarkarske reprezentance na evropskem prvenstvu v Carigradu. Izbrana slovenska vrsta, ki jo je vodil odlični srbski trener Igor Kokoškov, je premagala srbske košarkarje. Kdor je gledal tekmo, je trpel (in se veselil) tako, kot smo nekoč trpeli (in se veselili) ob uspehih zlate košarkarske generacije Jugoslavije. Hitra igra, prepričljivi posamezniki, asi svetovnega formata na obeh straneh in še in še; da pa sta bila drama in končni izid še bolj prepričljiva, sta v finalu poskrbela še najboljša slovenska igralca Goran Dragić in Luka Dončić, ko sta, oba poškovana, obsedela na klopi.

/ str. 2

Osrednja slovesnost ob prazniku vrnitve Primorske k matični domovini

"Primorska se je proti okupaciji vedno borila tudi s kulturo!"

Osrednja državna slovesnost ob prazniku vrnitve Primorske k matični domovini je bila v petek, 15. septembra, v Novi Gorici ob 70-letnici ustanovitve tega najmlajšega slovenskega mesta, ki je nastalo prav zato, ker je Gorica - skupaj s Trstom - ob razmejitvi ostala v Italiji. Kljub mrzlemu, deževnemu vremenu je program na obširnem travniku pred občinsko palačo MO Nova Gorica nemoteno potekal ob množici poslušalcev. Navzoči so bili tudi ugledni gostje. Poleg predsednika Boruta Pahorja so se svečanosti udeležili tudi predsednik vlade Miro Cerar, predsednik državnega zbora Milan Brglez, predsednik vrhovnega sodišča Damijan Florjančič, nekdanji predsednik republike Milan Kučan, nekateri ministri, poslanci in evropski poslanci ter predstavniki verskih skupnosti v Slove-

niji.

Zelo slikovit je bil pogled na "morje" zastav z zastavonošami in praporščaki. Slovesnost je uvedla slovenska himna, Prešernova *Zdravljica* - vsakič si ob njej zaželimo, da bi bil mejak res samo sosed. Slavnostni govor je imel Mitja Bervar, predsednik Državnega sveta Republike Slovenije. Ob proslavi vrnitve Primorske k matični domovini je opozoril, da je bila narodnoosvobodilna borba, gledano z današnjega vidika, najbolj verodostojen referendum o tem, da so Primorci del slovenskega naroda.

"Svoboda so si Primorci z uporabo izborili sami", je poudaril. Primorska je takoj po prvi svetovni vojni začutila gorje fašizma.

/ str. 2
Iva Koršič

Evropsko košarkarsko prvenstvo

Hvala, fantje!

Slovenija je evropski prvak v moški košarki! Največji slovenski uspeh v zgodovini skupinskih športov je dozorel v nedeljo po velikem finalu v Istanbulu, v katerem so naši košarkarji v belih dresih premagali Srbijo s 93: 85. Prvenstvo je potekalo v petih državah, zaključni del je bil v Turčiji, predtekmovalje so Slovenci odigrali v Helsinkih. Zmagoslavno tekmovalje so sklenili z devetimi zmagami, po večini zelo zanesljivimi, in brez poraza. Reprezentanco, ki je v preteklosti večkrat imela previsoke apetite in nato ostala nepotešena, je na pravi tir usmeril prav srbski trener ameriške šole Igor Kokoškov. Nekatere košarkarje, ki so športno gledano veljali za "luzerje", je spremenil v del nepremagljivega kolektiva.

/ str. 15

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

PARRUCCHE
Lanza

• KOZMETIKA ZA LASE
• PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE
IN KOZMETIČARKE

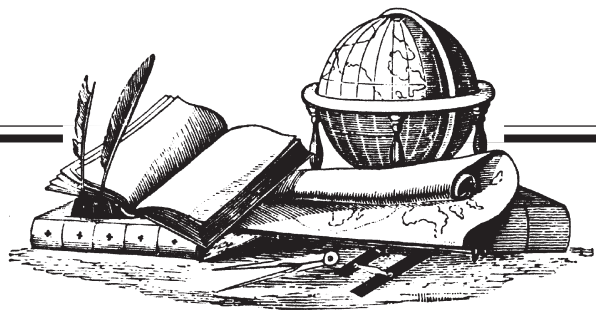
Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

**PONUDBA V MESECU
SEPTEMBRU!!!**

Color Ton • Inoa • Inoa Supreme
Dikson Color • Dikson Ammonia Free

**ŽE PRI NAKUPU
DVEH PROFESIONALNIH BARV
SREDSTVO ZA OKSIDACIJO
LAS ZASTONJ!***

(*ponudba velja za ves september)

S 1. strani

“Primorska se je proti okupaciji ...”

Nasilje je še utrdilo enotnost in pripadnost slovenskemu narodu in slovenskemu jeziku, je naglasil govornik. “Slovenska zemlja, tudi trda in kamnita Primorska, je v zgodovini vzbujala preveč pohlepnih želja. Meje so se zato pogosto premikale, a večinoma v našo škodo.

nost naših zanamcev, tako kot so jih odločitve naših očetov in mater v dolgem prizadevanju za samostojno državo. Pri tem je opozoril na pomembno vlogo gospodarskih projektov. Dotaknil se je tudi pomena dobrososedskih odnosov: “Da prizadevanja za graditev dobrososedskih odnosov, vendar na

oder je bil postavljen na tak način, da je bilo pročelje novogoriške mestne hiše, ene prvih zgrajenih stavb v novem mestu, del kulise. Pod režijsko roko igralkine, Nede Rusjan Bric je ob posrečeni osvetlitvi velikega odra in posameznih nastopajočih potekal svečan program, ki so ga izoblikovali Vokalni ansambel Reunion, Tržaški partizanski pevski zbor Pinko Tomažič, Orkester Slovenske vojske, Marko Hatlak s svojo harmoniko, Iztok Mlakar, raper Nikolovski, ki je izvajal pesem s pomenljivim, kritičnim besedilom, ter dramski igralci Nejc Cijan Garlatti, Arna Hadžialjevič, Matija Rupel in Patrizia Jurinčič Finžgar, ki so s čustvenim nabojem in mladostnim žarom v vezani in nevezani besedi preleteli ključne trenutke nastajanja Nove Gorice in se dotaknili tudi boleče izgube Trsta in Gorice, v katero je meja prav kruto zarežala. Z vznesenostjo so po-

doživljali tiste čase, ko so se mladinske brigade iz vse Jugoslavije lotile gradnje novega mesta. Govorjena beseda se je prelivala v pesem. Oglašale so se “udarniške” pesmi, a med njimi tudi sodobna priredba otožne *Kaj ti je deklica*, med katero je misel splavala tudi na mlade fante, ki so padli na obsojnih bojiščih. Pri tej pesmi je solistični del zapela igralka Patrizia Jurinčič Finžgar, ki je tudi izvrstna pevk. Poseben pečat je petju dal pihalni orkester, ki je spremljal tudi pesem *Puntarska*. V narečju jo je zložil in v svojem značilnem baladnem slogu, tokrat udarniškem, zapel Iztok Mlakar, kot le on zna. Med celotnim sporedom so se na platnu prikazovali Jadransko morje, podobe gradnje mesta, prizor iz filma *Na svoji zemlji*, utrinki s tiste mejne črte, ki je ločevala nekdanji skupaj živeči ljudi in sta jo opisali v filmu *Moja meja* Nadja Velušček in Anja Medved, pa še kaj. Vse se je skladno spojilo v po-

doživeto celoto, ki je izžarevala tisto optimistično noto, ki jo premore primorski človek. Vsebinska se je izpela ob pesmi *Vstala Primorska*, pri kateri je vodilno vlogo imel Tržaški partizanski pevski zbor Pinko Tomažič z recitatorkama.

me ni prenašala!!!, in poslušal sem komentarje hrvaških izvedencev: neverjetno lepo so govorili o slovenskih fantih, isto so počeli italijanski in tudi srbski komentatorji. Kako daleč je vse to od dnevnopolitike! In ko sta skupaj na parket prišla slovenski premier Miro Cerar in njegova kolegica iz Srbije Ana Brnabić, ovita v slovensko in srbsko zastavo, si lahko, če si hotel, videl moč športa, ki ne ločuje, ampak združuje.

“Nekdo je moral izgubiti”, je dejal srbski košarkarski as Bogdanović, ko je športno čestital Slovincem, medtem ko je srbski trener Koškov svojim sonarodnjakom dejal, da je sam seveda Beogradčan, a da so slovenski košarkarji igrali s srcem in kot ekipa, da so si zaslužili zlato. Kako je odmevala že slovenska zmaga nad Španijo v polfinalu, je dovolj zgovoren podatek, da je slovit Mick Jagger, vodja legendarne skupine Rolling Stones, v soboto zvečer, 16. t. m., v Spielbergu v Avstriji nagovoril stotisočglovo množico na koncertu in poklical

Foto Mestna občina Nova Gorica

Bolečina ostaja, a zgodovina se ne sme ponoviti!”, je naglasil Bervar. Ob opisu Primorcev in njihovega boja proti fašističnim silam je citiral tudi Gregorčičeve besede: *Dolžan ni samo, kar veleva mu stan, // kar more, to mož je storiti dolžan!* Z njimi je goriški slavček spodbujal rojake. “Njegove besede so padle na plodna tla. Zato smo danes tu in zremo v prihodnost. Danes se od nekdanj enovit prostor Primorcev spet združuje v okviru skupnega evropskega prostora in dobiva svoj glas”. Pri tem je omenil pisatelja Borisa Pahorja, velikega Primorca in velikega Slovenca, ki se zavzema za pravice slovenskega naroda v skupni Evropi. “Samo enotni in združeni bomo zmogli poiskati odgovore na vse izzive, ki nam jih prinaša čas”, je zatrdil Bervar. “V današnjem nepredvidljivem globalnem svetu smo res samostojna država, a zaradi geostrateške lege naša varna prihodnost nikakor ni samoumevna. Samo enotni in združeni v ljubezni do svojih korenin in domovine bomo zmogli poiskati odgovore na vse izzive, ki nam jih prinaša čas”. Poudaril je tudi, da bodo naše današnje odločitve pomembno krojile našo prihodnost in prihod-

S 1. strani Zlato!

Gašper Vidmar, Anthony “Tone” Randolph, Klemen Prepelič in Jaka Blažič pa so z zbranostjo in naravnost imenitno igro pripeljali do konca tekmo, slavili s končnim izidom 93: 85 za Slovenijo. In slavje se je začelo... v Carigradu, po vsej Sloveniji, vsepovsod, kjer živimo Slovenci, da, tudi pri nas! Sedem tisoč slovenskih ljudi je odšlo v Carigrad podpirat naše košarkarje, tisti, ki pa smo bili doma, smo lahko poslušali tako močno petje slovenske himne, kot ga doma nikjer ne slišimo! In to sredi Carigrada, v neposrednem prenosu po celem svetu! Zlata kolajna slovenskih košarkarjev je združila Slovenijo, kot je ne združi danes žal nobena druga stvar, še najmanj pa politika! Sam sem gledal prenos v živo po hrvaški televiziji, RTV Slovenija si je sramotno zabila avtogol, ker tek-

Poziv deželnega svetnika SSK Gabrovca s svetniškim vprašanjem Dežela naj še naprej zagotovi pouk slovenščine v Kanalski dolini

Z ozirom na težave pri poučevanju slovenščine v Kanalski dolini je deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovca vložil svetniško vprašanje na hitri odgovor, ki bo predvidoma na sporedu med torkovim zasedanjem deželne skupščine. Gabrovca v svojem dokumentu opozarja na dragoceno prepletanje kultur in jezikov, ki sobivajo v Kanalski dolini, in na pomen njihovega poučevanja v šoli. V zadnjih letih je zanimanje za večjezično šolstvo v stalnem porastu in tudi primerov nestrpnosti do manjšinskih realnosti je vse manj. Pouk v slovenščini, piše deželni svetnik, je do njene nedavne ukinitve zagotavljala Gorska skupnost za Gumijsko, Železno in Kanalsko

dolino z državnim finančnim prispevkom, ki je temu območju namenjen po zaščitnem zakonu. Pomemben doprinos in podpora večjezičnemu poučevanju dajejo tudi tamkajšnje občinske uprave (Naborjet – Ovčja vas, Trbiž), šolski zavod Bachmann, kulturna društva (Planika, Don Mario Cernet, Kanaltaler Kulturverein), posamezniki, starši otrok in učitelji. Kljub temu pozitivnemu vzdušju so s slovenskim poukom v Kanalski dolini spet nove težave. Društvi Planika in Don Mario Cernet sta letos skupaj predložili prošnjo za finančni prispevek iz sklada za slovensko manjšino, ki bi zagotovil delovanje v novem šolskem letu. Žal naj bi prošnja ne bila primerno

obravnavana v deželni posvetovalni komisiji za slovensko narodno skupnost in naj ne bi dobila podpore. Taka odločitev bo prikrajšala približno 250 otrok za pouk slovenščine.

“Deželno upravo sprašujem, kako namerava rešiti nastalo zagato, in pozivam, naj nemudoma postopa. V Kanalski dolini si sicer že več let prizadevajo za ustanovitev večjezičnega sistema javnega šolstva, tako da so tečajji slovenskega jezika v organizaciji domačih društev le začasna in zasilna rešitev, ki pa je ne moremo kar tako odvzeti. Zato od pristojnih deželnih služb pričakujem največjo pozornost, saj se je šolsko leto že začelo”, pravi deželni svetnik SSK Gabrovca.

Zveza slovenske katoliške prosvete v pričakovanju na Okuse ob meji

Goriški župan Rodolfo Zibera na predstavitvi t.i. zamejske vasi

Predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete Franca Padovan in predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj sta si štela v čast, da sta 14. septembra jutraj na tiskovni konferenci, posvečeni t. i. zamejski vasi na Okusih ob meji, lahko sprejela goriškega župana Rodolfa Zibera.

V sejni sobi ZSKP v Kulturnem centru Lojze Bratuž je predsednica že v pozdravu povabila gosta, ki opravlja vlogo prvega občana komaj tri mesece, naj

foto dd

v dneh od 21. do 24. septembra v Ul. Crispi obišče veliki šotor pred stavbo Trgovinske zbornice in bližnje stojnice društev, včlanje-

nih v Zvezo. **Uradno odprtje zamejske vasi bo v četrtek, 21. septembra, ob 19. uri.**

/str. 6

Povejmo na glas

Podnebje in tragika človeka

Ob letošnjih zelo hudih posledicah podnebnih sprememb, spomnimo se samo orkanov Harveyja in Irme, izjemno sušnega leta v Italiji, kasnejših neurij in poplav tudi v Sloveniji, na Hrvaškem in še kje druge, je mogoče upravičeno pomisliti na tragiko človeka. Na tragiko zato, ker so prva ekološka gibanja že pred desetletji opozarjala na nesmotno uničevanje narave, pa se potem dolgo časa ni zgodilo praktično nič. Šele v zadnjem desetletju so se začela vzpostavljati omizja na planetarni ravni, ker so postale podnebne spremembe vse bolj rušilne. In tragika človeka, če se poigramo z modrostjo grških in Shakespeareovih veličastnih dram, je v dejstvu, da človek ve, čeprav raje ne bi vedel, da se določena stvar lahko zaobrne v slabo, in vendar ne ukrepa, da bi jo preprečil. Kako je to mogoče, kje tiči razlog tovrstnega odločanja oziroma neodločanja, kako je mogoče dopustiti velike in še večje škode, tudi katastrofe, ko pa je bilo že od vsega začetka na dlani, da zadeve drsijo v takšna ali drugačna razdejavanja? Če se spet pomudimo pri pomenljivem sporočilu gledališke tragedije, je njeno bistvo v tem, da neka oseba, ne dobra in ne slaba, v večji meri dobra kot slaba, iz razmeroma srečnega stanja zaradi lastne zmote zabrede v veliko nesrečo, ki je pogostoma večja od krivde. In usodna zmota, v našem primeru osupljiva neodzivnost na vse bolj grozeče podnebne spremembe, izhaja iz te ali one šibkosti tragičnega junaka. Othello zaradi premajhne notranje gotovosti, ki je po-

gojena s temno barvo njegove kože, ne verjame svoji Desdemoni, ki ga ljubi, in njegova ljubosumnost postane tako neznosna, da Desdemona ubije. Šibkost Machbetha je njegova bolesta oblastljivost, zaradi katere ubija in je nazadnje sam ubit. Šibkost Hamleta, iz katere izvira njegova tragična zmota, je preveliko nagnjenje v razmišljanje, zaradi česar je prepočasen v dejanjih in ga sovražniki prehitijo ter pokončajo. Tragična zmota sodobnega človeka, kar se tiče zaostrenega odnosa z naravo, je po podobnem ključu v tem, da ne verjame, da bi se lahko narava res mogla znesti nad njim z izjemno silovito uničevalnostjo, zato odločno ne spremeni svojega odnosa do nje in ji kar naprej spodkopava že narušena ravnotežja. Rezultat so vse večje podnebne katastrofe in v njih je človek vsekakor tragičen, saj res ni zaslužil, da se nadenj zgrnejo nesreče, kot so te, ki rušijo domove, poplavlajo mesta in puščajo za seboj mrtve. Ob vsem tem pa nam ranjena narava vendar ponuja veliko priložnost: zaradi njene razsrjenosti smo ogroženi vsi, zato prijateljsko stopimo vsi skupaj in v dobro vseh nas složno ukrepajmo. Dvignimo se nad medsebojne spore, spore med narodi in civilizacijami. Opustimo željo in tekmovanje, da bi bili večvredni od drugih in bi zavladali v največjih in tudi tistih najmanjših osebnih prostorih. Dvignimo se nad spore, ki jim služimo in nas imajo v oblasti. Če res verjame-mo v človeka, to zmoremo.

Janez Povše

Nekaj zanimivih podatkov

Zemlja je dom 7,6 milijarde prebivalcev, Slovenija pa 2,07 milijona

V Slovenijo je v zadnjem lanskem četrtletju prišlo 4200 ljudi

Velika gibanja mednarodnih migrantov med regijami se nadaljujejo, najpogostejše se ljudje napotijo v Evropo in Azijo. V Slovenijo se je v zadnjem četrtletju 2016 iz tujine priselilo skoraj 4200 ljudi. Po zadnjih podatkih je 244 milijonov vseh migrantov bivalo izven matične države, nekaj več kot 100.000 jih je prek morja vstopilo v Evropo.

To je razvidno iz začasnih podatkov Statističnega urada RS (Surs) za zadnje lansko četrtletje in zadnjih dostopnih podatkov Združenih narodov (ZN) iz leta 2015. Najnovejši podatki za Evropo pa so bili objavljeni v začetku letošnjega julija na spletni strani Mednarodne organizacije za migracije (IOM).

V zadnjem četrtletju leta 2016 se je po začasnih podatkih Sursa v Slovenijo priselilo več prebivalcev kot v enakem obdobju leta 2015. Priselilo se jih je 4196, odselilo pa nekaj več kot 3900.

Število odseljenih državljanov Slovenije v zadnjem četrtletju leta 2016 je bilo znova višje od števila odseljenih tujih državljanov, in sicer za skoraj 400, kažejočasni podatki Sursa. Selitveni prirast tujih državljanov je bil pozitiven, selitveni prirast državljanov Slovenije pa negativen.

V Sloveniji je bilo 30. junija veljavnih več kot 77.000 dovoljenj za stalno prebivanje ljudi iz tretjih držav in več kot 10.000 dovoljenj za ljudi iz drugih držav evropskega gospodarskega prostora. To kažejo podatki ministrstva za notranje zadeve o veljavnih dovoljenjih za stalno prebivanje tujcev v Sloveniji. Največ veljavnih dovoljenj za stalno prebivanje so imeli tisti, ki so prišli iz Bosne in

Hercegovine.

“Zadnjih pet let odide iz Slovenije 14.000 do 15.000 ljudi letno in približno toliko jih tudi pride. Od tega je približno 6000 tujih in 8000 slovenskih državljanov, katerih polovica odide v Avstrijo in Nemčijo”, je za STA pojasnila raziskovalka na Inštitutu za slovensko izseljevanje in migracije Marjanca Ajša Vižintin.

Razloga za odhod iz Slovenije sta po besedah Vižintinove iskanje zaposlitve in študij, nekateri pa se “zaljubijo ali v osebo ali v pokrajino, v katero želijo iti”, je še pojasnila.

Po podatkih IOM je letos do 5. julija prek morja v Evropo pripotovalo 101.266 migrantov in beguncev. Od tega jih je skoraj 85 odstotkov prispelo v Italijo, preostali pa so se porazdelili med Grčijo, Ciper in Španijo.

Leta 2015 je 244 milijonov ljudi živel izven svoje matične države, kar je 3,3 odstotka celotne svetovne populacije, piše v zadnjem objavljenem poročilu ZN o mednarodnih migracijah.

Največ mednarodnih migrantov je v letu 2015 prebivalo v Evropi (76 milijonov) in v Aziji. Kar 67 odstotkov vseh mednarodnih migrantov je po podatkih ZN leta 2015 prebivalo v samo 20 državah. Največje število migrantov so beležile ZDA, skoraj 47 milijonov.

Skoraj polovica vseh mednarodnih migrantov po svetu izvira iz Azije, leta 2015 je bilo takšnih 104 milijone. Druga največja celina, od koder izvirajo, je Evropa, še kažejo podatki ZN iz leta 2015. Poleg tega je bilo tega leta skoraj tri četrtine vseh migrantov starih med 20 in 64 let.

Svetovni dan prebivalstva zaznamujemo 11. julija, namenjen pa je globljemu razmisleku o pomembnih vprašanjih, povezanih s prebivalstvom, in opozarjanju na ta vprašanja. Leta 1989, dve leti, po tem ko je svetovno prebivalstvo doseglo pet milijard, so ZN razglasili ta dan za svetovni

dan prebivalstva.

Ob porodu so slovenske matere najpogostejše stare med 30 in 34 leti

leta 576.177 družin.

STA objavlja tabele s podatki o številu porodov po starostnih skupinah porodnic v Sloveniji,

nih dovoljenj za stalno prebivanje tistih, ki so prišli iz Bosne in Hercegovine.

STA objavlja tabeli s podatki o šte-

no živi skoraj 2,07 milijona prebivalcev.

To je razvidno iz poročila Združenih narodov (ZN) in iz aktualnih podatkov za Slovenijo na spletni strani Statističnega urada RS (Surs).

ZN v poročilu tudi napoveduje, da se bo trend rasti števila prebivalstva v prihodnje nadaljeval, kljub upoštevanju predpostavke, da se bodo stopnje plodnosti še naprej zmanjševale. Leta 2050 naj bi bilo na svetu tako 9,8 mili-

Bled - simbol slovenstva (Foto JMP)

Število porodov po starostnih skupinah porodnic v Sloveniji leta 2015

starostna skupina porodnic	število porodov leta 2015
do 19 let	203
20-24 let	2089
25-29 let	6677
30-34 let	7212
35-39 let	3121
40-44 let	563
45 let in več	22

Število umrlih dojenčkov na 1000 živorojenih v Sloveniji po letih

leto	število umrlih dojenčkov na 1000 živorojenih
2012	1,66
2013	2,98
2014	1,88
2015	1,64

Število porodov po statističnih regijah Slovenije leta 2015

statistična regija	število porodov
Osrednjeslovenska	5515
Podravska	2778
Savinjska	2468
Gorenjska	2099
Jugovzhodna Slovenija	1512
Goriška	1127
Pomurska	936
Obalno-kraška	983
Posavska	767
Koroška	641
Zasavska	538
Primorsko-notranjska	523
Vse vir: NIJZ	

Število družin z enim otrokom v slovenskih občinah z največjim številom takšnih družin leta 2015

občina	število družin z 1 otrokom
Ljubljana	31.852
Maribor	13.716
Koper	6310
Kranj	6163
Celje	6028
Velenje	3994
Novo mesto	3911
Nova Gorica	3778
Domžale	3741

Število družin s štirimi ali več otroki v slovenskih občinah z največjim številom takšnih družin leta 2015

občina	število družin s 4 ali več otroki
Ljubljana	639
Maribor	237
Kranj	181
Novo mesto	158
Škofja Loka	158
Domžale	141
Gorenja vas-Poljane	117
Logatec	115
Vse vir: Surs	

V Sloveniji je bila leta 2015 najpogostejša starost mater ob porodu med 30 in 34 leti, poleg tega ima država nizko število umrlih dojenčkov, kažejo podatki Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ). Leta 2015 je bilo sicer največ porodov v Osrednjeslovenski regiji, najpogostejše pa so bile družine z enim otrokom.

V Sloveniji je bila leta 2015 umrljivost dojenčkov na 1000 živorojenih 1,64. V primerjavi z letom 2014 se je umrljivost znižala, kažejo podatki NIJZ. Poleg tega so bile ljubljanska, mariborska in kranjska občina leta 2015 po podatkih Statističnega urada RS (Surs) občine z največjim številom družin. V Mestni občini Ljubljana je bilo skoraj 57.000 družin, v Sloveniji pa je bilo tega

števila umrlih dojenčkov na 1000 živorojenih v Sloveniji, številu porodov v statističnih regijah Slovenije in številu deljenj tujcev v Sloveniji po državah z največjim številom dovoljenj. Prav tako objavlja tabele s podatki o številu družin v slovenskih občinah z največjim številom družin, številu družin z enim otrokom v slovenskih občinah z največjim številom takšnih družin in številu družin s štirimi ali več otroki v slovenskih občinah z največjim številom takšnih družin.

V Sloveniji v zadnjem lanskem četrtletju več priseljevanja kot odseljevanja (tabela)

število otrok	leto 2011	leto 2015
0	137.674	146.884
1	233.084	235.113
2	159.555	156.627
3	30.633	30.959
4	4863	4989
5	1091	1134
6 ali več	447	471
skupaj	567.347	576.177

Število družin v slovenskih občinah z največjim številom družin leta 2015

občina	število družin leta 2015
Ljubljana	56.173
Maribor	21.174
Kranj	11.822
Koper	10.707
Celje	10.055

vilu priseljenih ljudi iz tujine v Slovenijo in številu odseljenih v tujino ter o številu veljavnih dovoljenj za stalno prebivanje tujcev v Sloveniji po državah z največjim številom dovoljenj. Prav tako objavlja tabele s podatki o številu migrantov in beguncev, ki so prek morja prispeli v države Evrope, številu mednarodnih migrantov po državah z največjim številom migrantov v svetu in številu mednarodnih migrantov po celinah.

V Sloveniji živi 2,07 milijona prebivalcev, največ prebivalcev pa na Kitajskem (tabela)

V Sloveniji zdaj živi skoraj 2,07 milijona prebivalcev, pri čemer je skoraj 16.000 žensk več kot moških. Državi z največ prebivalci ostajata Kitajska in Indija. V prvi živi 1,4 milijarde prebivalcev, v drugi 1,3 milijarde. Azija pa je kontinent, na katerem živi največ prebivalcev.

STA objavlja tabele s podatki o številu prebivalcev po spolu in letih v Sloveniji, številu prebivalcev po državah z največjim številom prebivalcev in številu prebivalcev po kontinentih.

Zemlja je dom 7,6 milijarde prebivalcev, v Sloveniji jih živi 2,07 milijona

Število prebivalcev še naprej raste. Na Zemlji zdaj živi približno 7,6 milijarde prebivalcev, ta številka pa naj bi se do leta 2030 povečala na 8,6 milijarde. Kitajska in Indija ostajata državama z največ prebivalci, v prvi živi 19, v drugi pa 18 odstotkov celotne populacije. V Sloveniji pa trenut-

jarde prebivalcev, leta 2100 pa že 11,2 milijarde. Vsako leto se po oceni ZN številki svetovne populacije “doda” okoli 83 milijonov ljudi.

Po ocenah ameriškega statističnega urada (US Census Bureau) se na svetu vsako minuto rodi približno 258 prebivalcev, umre pa jih približno 110, je podatke urada ob svetovnem dnevu prebivalstva povzel Surs. V letu 2017 naj bi se tako število Zemljanov povečalo za približno 77 milijonov. Državi z največ prebivalci ostajata Kitajska in Indija. V prvi živi 19 odstotkov celotne populacije, kar je 1,4 milijarde ljudi, v drugi pa živi 18 odstotkov vseh Zemljanov, kar je 1,3 milijarde. V približno sedmih letih oziroma okoli leta 2024 naj bi število prebivalcev Indije preseгло število kitajskih prebivalcev, je razvidno v poročilu ZN.

V Sloveniji po podatkih Sursa živi 2.065.895 prebivalcev, kar je nekaj manj kot 0,3 odstotka svetovnega prebivalstva. Poleg tega se nadaljuje trend zadnjih petih let glede spolne sestave prebivalstva. V Sloveniji namreč po podatkih iz letošnjega prvega polletja živi skoraj 16.000 žensk več kot moških.

Pričakuje se, da bo od letošnjega leta do leta 2050 polovica rasti svetovne populacije koncentrirana v samo devetih državah: Indiji, Nigeriji, Demokratični republiki Kongo, Pakistanu, Etiopiji, Združeni republiki Tanzaniji, Združenih državah Amerike, Ugandi in Indoneziji, napoveduje poročilo ZN.

Svetovni dan prebivalstva je namenjen globljemu razmisleku o pomembnih vprašanjih, povezanih s prebivalstvom, in opozarjanju na ta vprašanja. Leta 1989, dve leti po tem, ko je svetovno prebivalstvo doseglo pet milijard, so ZN razglasili 11. julij za svetovni dan prebivalstva.

Povzeto po STA

Vrhunec letnega delovanja izvidnikov, roverjev in voditeljev

Tabori goriških skavtov in skavtinj

Izvidniki in vodnice v Begunjah pri Cerknici

Poleg tabora volčičev in volkuljic, o katerem je Novi glas že poročal, so goriški skavti izvedli še tri taborne. Objavljamo krajša poročila:

Izvidniki in vodnice

V torek, 11. 7. 2017, so se mlajši člani goriške čete odpravili v Begunje pri Cerknici, kjer so se pridružili višjemu vodu, ki je iz Gorice odšel že prejšnji dan. Na tabor je izvidnike in vodnice poklical pustolovec Milo Thatch s prošnjjo, da bi mu priskočili na pomoč pri odkrivanju starodavne skrivnosti izgubljenega cesarstva Atlantida. Prvi dnevi so bili namenjeni postavitvi zgradb, v naslednjih pa so "atlantidski prebivalci" prišlekom razkazali okoličino in jim v delavnicah predstavili različne igre, navade in dejavnosti, tipične za Atlantido. Iger in zabave ni manjkalo tako

ob tabornih ognjih kot tudi med kuhanjem, na športnem dnevu, orientingu, nočnih igrah, ne nazadnje na veliki igri. Izvidniki so pri tej z uporabo vseh spretnosti in s skupnimi močmi premagali hudobneže, ki so hrepeli zgolj po bogastvu. Dan duhovnosti je bil zato posvečen odkrivanju ter spoznavanju sočloveka. V soboto, 22. julija, je nastopil čas, ko je goriška četa morala zapustiti Atlantido in se vrniti v domače kraje. Prav gotovo se bodo tako atlantidski prebivalci kot izvidniki in vodnice še dolgo spominjali dnevo, ki so jih preživeli skupaj.

Voditelji in voditeljice

Od 28. do 31. julija je v koči sv. Jožefa v Žabnicah potekal tabor goriških voditeljev in voditeljic. Njihov glavni cilj je bil izdelava

vzgojnega načrta stega, v katerem so načrtali cilje SZSO - Gorica za obdobje naslednjih petih let. Prav zato so si za geslo tabora izbrali: "Ujemi prihodnost - Klapa ki klapa", ki sta jasno odražala njihov namen. Poleg tega so veliko časa namenili temu, da bi utrdili prijateljske vezi med sabo, in rasti skupnosti, kar je nujno za učinkovito sodelovanje med voditelji in med vsemi tremi vejami skavtske organizacije. To je prišlo do izraza tako med resnimi pogovori o prihodnosti stega Gorica kot med drugimi dejavnostmi, kot so bili dvig jambora, izlet, kuhanje, petje pri sv. maši v Žabnicah, taborni ogenj s krstom dveh voditeljic, družabne igre in seveda tudi samo bivanje v koči. Zadnji dan pa je bil pod pokroviteljstvom Mladinskega doma iz Gorice, saj je njegov dol-

goletni ravnatelj predstavil upravne in finančne vidike vodenja organizacij, kar je bilo za udeležence tabora zelo koristno. Tabor se je končal s snetjem zastave in Pesmijo slovesa.

Roverji in popotnice

Klan Gorica se je z vlakom v zgodnjih jutranjih urah 8. avgusta odpravil z železniške postaje v Novi Gorici do Bohinjske Bistrice, da bi začel petdnevni potovalni tabor po Zlatorogovem kraljestvu. Tako je v sveže poletno jutro zadonela Skavtska pesem, goriški roverji in popotnice pa so se podali proti Vodnikovemu domu, ki so ga dosegli, ko se je že večerilo. Dru-

Roverji in popotnice v Zlatorogovem kraljestvu

go jutro je bil na vrsti vzpon na Triglav, kjer so se mnogi RP dali krstiti in tako postali pravi Slo-

venci. Popoldan pa so si v Planiki vzeli čas za duhovno poglobitev; v razmislek so si vzeli priliko o Božjem kraljestvu. Razmišljali so tudi, kako je lahko skavtsko delovanje pozitiven kvas, ki prečka zamejsko realnost. Tretji dan je bil najbolj naporen, saj so se v oblačnem vremenu odpravili proti Hribaricam in se potem skozi Dolino Triglavskih jezer napotili proti domu na Komni. Po poti jih je včasih ujel dež in proti večeru tudi močnejše neurje, a tudi sonca in dobre volje ni manjkalo. Jutro četrtega dne je bilo namenjeno razmišljanju o odnosu med Stvarstvom in človekom, skavti so se spraševali o pristnem stiku človeka z naravo. Popoldan pa so se čez Škrbino napotili v domačo Primorsko. Zadnji dan so se roverji in popotnice iz koč na planini Razor spustili do Tolmina, kjer so se po obilnem kosilu in kopanju v Soči utrujeni, a srečni, z avtobusom odpeljali proti Novi Gorici, kjer so jih že nestrno pričakovali domači.

BG

Voditelji in voditeljice v Žabnicah

Poslanica papeža Frančiška za 104. svetovni dan migrantov in beguncev 2018

Sprejeti, zaščititi, pospeševati ter integrirati migrante in begunce (1)

"Dragi bratje in sestre, 'Tujec, ki biva med vami, vam bo kakor domačin, kakor eden izmed vas. Ljubil ga boš kakor samega sebe, kajti tujci ste bili v egiptovski deželi. Jaz sem Gospod, vaš Bog' (3 Mz 19,34).

V prvih letih pontifikata sem vedno znova izražal svojo posebno skrb glede žalostne situacije mnogih migrantov in beguncev, ki bežijo pred vojnami, preganjanji, naravnimi nesrečami in revščino. Nedvomno gre za "znamenje časov", katerega sem si prizadeval razumeti, v prošnji za luč Svetega Duha, vse od mojega obiska na Lampedusi 8. julija 2013. Z ustanovitvijo novega Dikasterija za služenje celostnemu človeškemu razvoju sem želel, da bi poseben oddelek, ki je začasno (ad tempus) neposredno pod mojim vodstvom, izrazil skrb Cerkve za migrante, za tiste, ki so morali zapustiti svoje domove, begunce ter žrtve trgovine z ljudmi.

Vsak tujec, ki trka na naša vrata, je priložnost za srečanje z Jezusom Kristusom, ki se poistoveti s sprejetim ali zavrnjenim tujcem vsake dobe (prim. Mt 25, 35.43). Gospod materinski ljubezni Cerkve zaupa vsako človeško bitje, ki je primorano zapustiti lastno državo v iskanju boljše prihodnosti. Tovrstna skrb se mora konkretno izraziti v vseh stopnjah

migrantske izkušnje: od odhoda na pot do prihoda ob vrnitvi. Gre za veliko odgovornost, ki jo na-

rih glagolov, ki so utemeljeni na načelih Cerkvenega nauka: sprejeti, zaščititi, pospeševati in inte-

želim, da bi več držav sprejelo programe zasebnega in skupnostnega pokroviteljstva ter odprlo humanitarne koridore za najbolj ranljive begunce. Poleg tega bi bilo primerno predvideti posebne začasne vizume za osebe, ki bežijo zaradi spopadov v sosednjih državah. Skupinski

na različnih krajih, omogočajo osebno srečanje, dopuščajo kvalitetnejše usluge in zagotavljajo več uspeha". Načelo o središčnosti človeške osebe, ki ga je odločno zagovarjal moj ljubljeni predhodnik Benedikt XVI., nas zavezuje, da dajemo osebni varnosti vedno prednost pred državno. Posledično je potrebno ustrezno formirati osebe, ki izvajajo mejni nadzor. Pogoji migrantov, proslincev za azil in beguncev predpostavljajo, da sta jim zagotovljena osebna varnost ter dostop do osnovnih storitev. V imenu osnovnega dostojanstva vsake osebe si je potrebno v primeru tistih, ki vstopijo na narodno področje brez dovoljenja, prizadevati dajati prednost rešitvam, ki so alternativne zaporu.

Drugi glagol, zaščititi, je povezan z vrsto dejanj, ki se nanašajo na varovanje pravic in dostojanstva migrantov in beguncev, ne glede na njihov migrantski položaj. Tovrstna zaščita se začne v domovini in temelji na zagotavljanju gotovih in preverjenih informacij že pred odhodom ter obvarovanju pred nezakonitim novačenjem. Zaščita naj bi se nadaljevala, kolikor je to mogoče, v deželi imigracije, z zagotavljanjem primerne konzularne pomoči migrantom; s pravico, da imajo vedno s seboj osebne dokumente; enakopravnim dostopom do pravice, z možnostjo odprtja osebnega bančnega računa ter zagotovitvijo minimalne življenjske osnove. Če so primer-

no prepoznane in ovrednotene sposobnosti ter usposobljenosti migrantov, proslincev za azil in beguncev, predstavljajo pravi vir za skupnosti, ki jih sprejmejo. Zato upam, da jim bodo iz spoštovanja do njihovega dostojanstva omogočeni: svoboda gibanja v državi sprejema, možnost dela ter dostop do telekomunikacijskih sredstev. Za tiste, ki se odločijo, da se vrnejo v domovino, izpostavljam možnost za razvoj programov delovne in družbene reintegracije. Mednarodna konvencija o otrokovih pravicah nudi vsesplošno pravno osnovo za zaščito mladoletnih migrantov. Glede njih se je potrebno izogniti vsakršni obliki pripora, povezanega z njihovim migrantskim položajem, medtem ko je potrebno zagotoviti redno dostop do osnovnega izobraževanja. Prav tako je potrebno zagotoviti redno stalno bivanje ob dopolnjeni polnoletnosti ter možnost nadaljevanja šolanja. Za tiste mladoletnike, ki so brez spremstva ali so ločeni od svoje družine, je pomembno zagotoviti programe začasnega varstva ali skrbništva. V spoštovanju splošne pravice do državljanstva se le-ta prizna in ustrezno potrdi vsem otrokom ob rojstvu. Brezdomovinskosti, v kateri se včasih znajdejo migranti in begunci, se je z lahkoto moč izogniti z "zakonodajo o državljanstvu, ki je v skladu s temeljnimi načeli mednarodnega prava". Migrantski status ne bi smel omejevati dostopa do javnega zdravstva in pokojninskih sistemov kot tudi do prenosa njihovih prispevkov v primeru vrnitve v domovino".

/ dalje

merava Cerkev deliti z vsemi verniki ter moškimi in ženskami dobre volje, ki so poklicani na številne izzive, ki jih postavljajo sodobne migracije, odgovoriti z velikodušnostjo, prizadevnostjo, modrostjo in daljnosežnostjo, vsak glede na lastne možnosti. V zvezi s tem želim ponovno poudariti, da "bi lahko naš skupni odgovor izoblikovali okoli štiri-

grirati". Glede na trenutno situacijo sprejeti pomeni predvsem ponuditi migrantom in beguncem večje možnosti za varen in zakonit vstop v ciljne države. V tem smislu je zaželeno konkretno prizadevanje, da bi razvili in poenostavili podeljevanje humanitarnih vizumov ter ponovno združevanje družin. Hkrati si

in samovoljni izgoni migrantov in beguncev niso primerna rešitev, še posebno kadar so izvršene proti državam, ki ne morejo zagotoviti spoštovanja dostojanstva in temeljnih pravic. Ponovno poudarjam, da je pomembno migrantom in beguncem nuditi primerno in spodobno prvo nastanitev. "Zdi se, da programi za sprejem, ki že delujejo

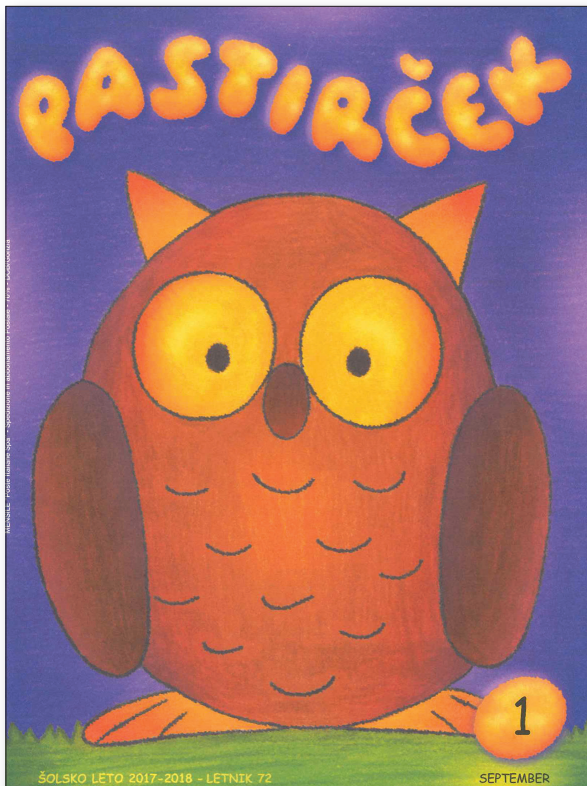
Prva številka otroške revije Pastirček v 72. letniku

Z roko v roki v novo šolsko leto!

Kar je lepo, vse prehitro mine. Tako je, kot bi trenil, septembrski veter odpihnil brezskrbne, sončne počitniške dni. Šolski zvonček se je predramil iz poletnega spanja in naznanil, da se je spet začel pouk. Dragi otroci, nič naj vas ne skrbi šolsko delo, saj boste tudi letos imeli ob sebi draga prijatelja Pastirčka, ki vam bo pomagal premagovati težave, vas bohril pri delu, marsikaj koristnega naučil, vam približal verske resnice in vas tudi odpeljal v vam tako ljub domišljjski svet... Gotovo imate že v rokah septembrsko številko Pastirčka, z naslovnice katerega prijazno zre prikupna sovica z velikimi zvedavimi očmi – v grški mitologiji ponazarja boginjo modrosti Ateno! Z njo se je letošnjega natečaja za Pastirčkovo naslovnico udeležila Giada Gregoric, petošolka, COŠ I. T. Zamejski, Ricmanje, in si po presoji strokovne komisije zaslužila prvo nagrado ter prednost, da bo njena sovica – v grafični obdelavi Walterja Grudine – vse leto krasila Pastirčka, ki je stopil v 72. letnik, a je razigran kot le malokdo! Drugi nagradi si delita Lucija Gruden, 5. r. OŠ V. Šček, Nabrežina, in Alex Vinciguerra, 5. r. OŠ J. Abram, Pevma. Tudi na tretjem mestu sta pristali kar dve risbici, mladi avtorici sta Giada Culot, 5. r. OŠ F. Erjavec, Štandrež, in Nora Tonero, 4. r. OŠ P. Petričič, Špeter. Letos je na Pastirčkovo uredništvo prispelo 1.184 (!) risbic iz osnovnih šol naše dežele in Slovenije. Vse so čudovite. Kar nekaj jih lahko že občudujete med tokratno Pastirčkovo pošto. Pastirček je obljubil, da jih bo objavil čim več. Verjamemo mu, saj nikdar ne laže! Njegov urednik Marijan Markežič je zelo vesel za vsak prispevek Pastirčkovih bralcev, katerim želi "lepo, veselo, delovno in zabavno šolsko leto". V beležki tudi vzklika dobrodošlico novi

Pastirčkovi sodelavki, znani ilustratorki Vesni Benedetič, rojeni v Gorici, ki živi in ustvarja v kraški vasi Škrbina. Odslej bo še sama bogatila strani te priljubljene revije, poleg ostalih dolgoletnih sodelavcev. Med te spada Walter Grudina, "oče" packastega Packa, ki bo še naprej s svojo "makaronarsko" govorico spodbujal šolarje, naj popravljajo njegove napake in naj skrbijo, da bo njihova slovenščina čim bolj pravilna. Walterju Grudini je v septembrski številki Pastirček namenil dve strani, poleg seveda tiste, na kateri kraljuje Pacek z ugotovitvijo, da je postal prav slaven! To pa zato, ker je v Pastirčkovi knjižnici izšla 25. knjiga z naslovom *Napake in spake, Proč! Pomagajmo Packotu!*, v kateri je zbranih cel kup Packovih stripov. Pastirčkovi bralci bodo iz zapisa *Halo? Tukaj Packo!* поблиže spoznali izpod katerega veččega ilustratorskega peresa izvira ta porednež, ki mu slovnica dela kar nekaj preglavic. Poleg te knjižice, ki bo gotovo razveselila vse Packove "navijače", je izšla še druga, *Mali gledališki vrtljak*. Ta prinaša pet otroških igrac za različne priloznosti. Napisala jih je Lučka Suišič. Publikacije bodo zelo veseli predvsem tisti otroci, ki radi nastopajo na odru, pa tudi njihove režijske mentorice. Obe knjižici sta zelo dobrodošli in lepo bi bilo, če bi romali na domače in šolske police! Obe sta uporabni pri

urah slovenskega jezika. Nepozabna pesnica Ljubka Šorli je stkala pesmico *September in otroci*, ki vzpodbuja malčke: *Začnimo z Bogom novo šolsko leto, // kar znali bomo, nam ne bo odvzeto. // Naj bo srce nam vseh vrednot posoda*. Čisto drugačna je pesmica V. T. Arharja *Jazz*, ki jo je uglasbil gorški glasbenik, že zvest sodelavec Pastirčka, Patrick Quaggiato. Stih

hi čakajo, kdaj jih bodo mali pevci zapeli. *Kje so nebesa*, se sprašujejo otroci iz zgodbe Berthe Golob. Da bodo šolarjem nerazumljive, zapletene besede postale bolj jasne, bo poskrbela ista avtorica v rubriki *Jezikoslovje*. V njej v šaljivi obliki tokrat razvozla, kaj je to *otorinolaringolog*. Da so knjige še zmeraj naše najboljše prijateljice, ki potrpežljivo čakajo, kdaj jih bomo vzeli v roke, pripoveduje zgodba *Računalnik*. Napisala jo je nepogrešljiva Pastirčkova sodelavka Mariza Perat. Poučne poante tudi tokrat ni težko razbrati: naj računalniki ne zagospodarijo nad otroki! Pastirček nikdar ne pozabi niti na prvošolčke. Z njimi bo letos ra-

dovedna miška Danile Komjanc. Za začetek jih prosi, naj ji pomagajo urediti, kaj naj da v škatlo za igrače in kaj v šolsko torbo. Najmlajšim je namenjen tudi *Naravoslovni kotiček*, ki ga piše Barbara Rustja. Otroci imajo radi živali. Prav hišni ljubljenci so tokratni protagonisti njene rubrike in priloženih ugank ter ilustracij, ki jih bodo sami kar najlepše pobarvali. Pastirček bo tudi v letošnjem letniku spodbujal otroke, naj sami pobarvajo ilustracije na njegovih straneh, da bo vsaka številka še bolj njihova, pravi "unikat".

Prav je, da tudi otroci jedo sadje. Kakšno dozoreva v različnih letnih časih in kaj vsega dobrega vsebuje, bosta v Pastirčku razkrivali Katerina in Graziella Zavadlav. Septembra mora biti na mizi grozdje! Kdor se zabava s številkami, naj v Pastirčku pokuka v *Matematični kotiček* Veronike Srebrnič. Kdor pa bi rad izvedel kaj več o barvah, naj se zaustavi ob prispevku Vesne Benedetič; na dveh straneh bo spoznal, katere so primarne, katere pa sekundarne barve. Kaj pa se zgodi, če jih mešamo? Svetopisemske zgodbe, ki jih izoblikujeta z besedo Walter Grudina, z ilustracijo pa Paola Bertolini Grudina, bodo otrokom še naprej v preprostem, razumljivem jeziku pripovedovale o Božjih delih in načrtih. Tokrat je na vrsti Noe s svojo barko. Tudi rubrika *Iz knjige življenja* bo bralce na igriv način navajala k razmišljanju o svetopisemskih osebah in resnicah. Čas za igro moramo otroku nuditi tudi med šolskim letom. Za to v Pastirčku skrbi Paola Bertolini Grudina. Tokrat bodo otroci iskali v skupinicah sličic vsiljivca in z vpisom besede bodo dobili ime prijatelja, ki jih bo varoval skozi novo šolsko leto. Otroci, bodite in ostanite zvesti Pastirčkovim bralcem!

IK

Msgr. Jurkovič v Svetu ZN za človekove pravice

Od besed in zakonov k dejanjem!

foto dd

Sveti sedež odločno obsoja nove oblike suženjstva, ki jih je sveti oče Frančišek označil za rano na telesu današnjega človeštva. Vsi si moramo prizadevati, da bi izkoreninili grozne oblike suženjstva z ljudmi. To je 12. septembra, na zasedanju Sveta Organizacije združenih narodov za človekove pravice (SČP), poudaril msgr. Ivan Jurkovič, stalni opazovalec Svetega sedeža pri Uradu Združenih narodov in ostalih mednarodnih organizacijah v Ženevi ter stalni opazovalec pri Svetovni trgovinski organizaciji. SČP je medvladno telo za uveljavljanje in varstvo človekovih pravic, pravzaprav najpomembnejše telo OZN na področju promocije, krepite in varstva teh pravic. Na rednem septembrskem zasedanju je slovenski diplomat poudaril, da trgovanje z ljudmi in njihovo izkoriščanje v prostituciji in prisilnem delu prinašata ogromne koristi, menda več kot 150 milijard dolarjev letno. To je več kot trgovanje z mamili! Med milijoni migrantov po vsem svetu je žal veliko takih, ki tvegajo postati prav žrtve tega človeka nevrednega posla. Prav revščina in pomanjkanje zaposlitve sta ponavadi glavna vzroka, da migranti z lahkoto padajo v te pasti. Vedno bolj razširjene humanitarne krize, oboroženi spopadi in naravne katastrofe imajo zato kot posledico povečanje tega trgovanja, ki pridobiva vse več oblik. Msgr. Jurkovič je tudi opozoril, da je trgovanje z ljudmi plod "kulture relativizma", ki ljudi sili, da izkoriščajo drug drugega in se med sabo obnašajo kot s predmeti. Ista

logika je v osnovi spolnega izkoriščanja, je še zapisal sveti oče Frančišek v encikliki *Laudato si'*, ki jo je prestavnik Sv. sedeža večkrat citiral. Hudo je tudi to, je nadaljeval član medvladnega telesa, da prihaja do trgovanja z ljudmi, nezakonite trgovine z migranti in drugih oblik suženjstva v splošni brezbrzičnosti večine ljudi. Da bi odpravili suženjstvo in z njim povezano splošno indifferenco, je potrebno se mobilizirati in sodelovati na državni in mednarodni ravni. Vsak človek naj začne sam pri sebi in naj se osvobodi take brezbrzičnosti! Čas je, da preidemo od zakonov k dejanjem, je dejal msgr. Jurkovič in spet citiral papeža Frančiška: "globalizacija brezbrzičnosti" zahteva od vseh nas, da postanemo graditelji globalizacije solidarnosti in bratstva. Nove oblike izkoriščanja bi morali ukiniti prav tako, kot je bilo v preteklosti ukinjeno suženjstvo. Ta cilj lahko dosežemo, samo če se bo uveljavila nova vizija človeške osebe in njegovega dostojanstva, in to prek zakonodaje, vzgoje in spreobrnjenja mišljenja.

DD

Izbrušeni biseri duha sakralne dediščine

Na bovškem polju križ stoji

Ohranjena duhovna in snovna dediščina sestavlja trdne korenine rodovom, ki prihajajo. Vlasta Terezija Komac je v samozaložbi izdala svojo četrto knjigo pod naslovom *Na bovškem polju križ stoji*, ki se prav tako nanaša na njeno zbrano etnografsko gradivo. V publikaciji so predstavljene cerkve, kapelice in znamenja, ki so v bovški občini obstajali nekoč, skupaj s še danes ohranjenimi. Nedvomno tudi ta podatek še posebej potrjuje slovensko religiozno-kulturno prisotnost značilnih, na gosto posejanih cerkvic, kapelic in znamenj na s Slovenci poseljenem ozemlju, pa bodisi, da je tam domača slovenska beseda živa ali pa tudi ne več. Predstavitev knjige sta 2. septembra v cerkvi Device Marije v Bovicu organizirali društvi ARS Bovec in Zgodovinska sekcija Bovec. Vlasta Terezija Komac je knjigo posvetila svojim šolskim prednikom, s staro molitvico k njihovu zavezniku: *"Sveti Jožef, / ti*

božji krmar, / družinam še našim / bodi gospodar. / Reši nas bede, / morečih skrbi, / svetlo veselje / nam v srcu prižgi!" Najbrž je zanimanje za kulturno dediščino vzbudil v avtorici že oče, sama pa je začela beležiti in zbirati vse, kar je slišala od starejših ljudi, že desetletje pred upokojitvijo. Njeno veselje in zbirateljska strast sta rasla z zavedanjem, da z ohranjanjem počne nekaj koristnega, saj z umiranjem informatorjev izginja v pozabo osebno spominjanje in doživljanje lokalne zgodovine odhajajoče generacije - zlasti nesovna kulturna dediščina - tako rekoč, domoznanska pripoved iz prve roke. V prejšnjih treh knjigah je opisala folklorne besedila, zlasti šaljive pesmi, zbadljivke ipd., folklorne pripovedi z Bovškega, kjer je uporabila največ tistega gradiva, ki so ga zbrali učenci OŠ Bovec. Na vse bolj poglobljeno pa začenja prehajati z obsežno monografijo *Zakladnica bovške pre-*

teklosti. V njej, na podlagi pričevanj, predstavi šege in navade, povezane s cerkvenim in letnim koledarskim ciklusom, ter obrti, ki so nekoč dajale kruh ljudem na Bovškem. V vmesnem času med izdajami posameznih knjig pa je ožji krog sorodnikov in prijateljev razveselila in zlasti mlajše - posebno svoje vnuke - izobraževala kar z vzgojno dragocenimi doma natisnjenimi brošurami, kot so *Soča voda je šumela: kronika rodbine Možinc, Bovški ljudski verski običaji (dragoceno gradivo ob 800-letnici bovške župnije!); brošura Moj oče, Družina Rnejc, Vrednost in zabavo ...* Zdaj zbira gradivo o starih bovških vodnjakih, kornatih - "kaštah" in zgodbah, ki so se pletle ob njih. Ravno pripovedi so ostale rešene, čeprav je mnogo znamenj, o katerih govorijo zapisi v knjigi, že zdavnaj propadlo in skoraj ni več niti tistih 62 ljudi, ki so vse to povedali predali naprej, da ni nepopravljivo izginilo v pozabo. Med predstavitvijo je na citre zai-

grala Janka Frančeškin, za pogostitev pa so poskrbele članice društva ARS Bovec. Avtorici dodatnih besedil sta Marija Stanonik in Barbara Ivančič Kutin. Strokovni zapis o avtorici in redakciji je na začetku knjige podala dr. Barbara Ivančič Kutin, ki je delo tudi uredila in jezikov-

no pregledala. Kako je publikacija nastajala, je spregovorila avtorica in se zahvalila avtorjem fotografij: Filipu Hrovatu, Zoranu Kašci, Ivanu Ivančiču - Fejnerju, Petru Zorču, Bertiju Kravanji ml. in Miranu Miheliču.

Zaradi prevelikega števila v knjigo ni vključila vseh križev padlih v vojnah. Veliko motivacijo ji je dajala zavest oz. spoštovanje, da so ljudje postavljali kapelice in znamenja v spomin, zahvalo, prošnjo, za-

radi zaobljub ... Največ je takih, ki obeležujejo nesrečno smrt, in tako je marsikateremu domačinu, ki je ponesrečenega poznal, pritekla solza iz oči. To je začutil tudi popotnik skozi to dolino, pesnik Oton Župančič: "Kdo je hodil po dolini soški? / Milost božja, kaj je znamenj tam! / Križ za križem, a na križu deska: / 'Tukaj človek naglo smrt je storil'". Tako so ljudje znamenja obiskovali s šopkom rož in svečo, moški so sneli klobuk in postali, tudi naključni mimoidoči so se ob njem za hip ustavili in zmoliли kratko molitvico za dušo ponesrečenca, pojasnjuje avtorica. Na tej borni zemljici, ki nudi v glavnem pašo in košnjo, da živina preživi zimo, bi si kdo mislil, da zmore človek zbrati toliko energije telesa in duha, da lahko preživi. Prav ta ljudska duhovna dediščina dokazuje, da to ni merilo, saj najdemo v njej presenetljivo poglobljeno ustvarjalnost duha, ki so ga roke ubogale do refinjenosti, čeprav so bile važene trdga in grobega dela. Tudi avtorica se je v dediščino poglobljala, učila in v sebi izbrusila bisere, ki jih bodo občudovali še tisti rodovi za nami, ki jih bodo vredni.

MM

Kratke

Tudi Kosič na Cerju ob dnevu miru

Ob mednarodnem dnevu miru bo ob pomniku braniteljem slovenske zemlje na Cerju več prireditev. V četrtek, **21. septembra**, bo ob 17. uri odprtje razstave slikarja Andreja Kosiča "Nedorečeno in trpeča metamorfoza"; ob 18. uri bo mašo za mir in pravičnost daroval škof Jurij Bizjak. V soboto, **22.9.**, bo ob 9. uri Unesco-srečanje na meji "Odgovorno sanjam naproti". V nedeljo, **23.9.**, pa bo ob 11. uri slovesna prireditev s kulturnim programom in slavnostno govornico, ministrico za obrambo RS Andrejo Katič.

"Zbogom orožje, pozdravljena pesem"

V okviru festivala Tenso 2017 bo v soboto, **23. septembra**, potekala zborovska transverzala na Poti miru, ob bojni črti na slovensko-italijanski meji. Revija se bo pričela ob 11. uri v Logu pod Mangartom in se končala v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici ob 19. uri s krajšim koncertom zbora Dekor, ki ga vodi zborovodkinja Petra Grassi. Ambasadorka projekta je svetovno znana mezzosopranistka Bernarda Fink. Vstop je prost, vljudno vabljeni!

Muzikal Vesna v KC Lojze Bratuž

Producent Gorazd Slak se je po velikem uspehu muzikla Cvetje v jeseni odločil za romantično komedijo Vesna, ki je bila v obliki koprodukcije z Ljubljanskim Festivalom premierno predstavljena 7. junija v ljubljanskih Križankah. Novi muzikal, povzet po zgodbi iz istoimenskega slovenskega filma režiserja Franciška Čapa, je zgodba o nedolžni mladosti, ki prinaša nekaj velikega in lepega. Po številnih zapletih pa na koncu ljubezen premaga vse. V muziklu lik Vesne iga Flora Ema Lotrič, mikavnega Samota pa Robert Korošec. Vljudno ste torej vabljeni v Kulturni center Lojze Bratuž v nedeljo, **8. oktobra, ob 17. uri**. Informacije in nakup vstopnic od ponedeljka do petka med 8.30 in 12.30 ali na tel. št. +39 0481 531445, info@centerbratuž.org

Z 2. strani / ZSKP v pričakovanju na Okuse ob meji

Goriški župan Rodolfo Zibera na predstavitvi t.i. zamejske vasi

Letos bodo navzoči društvo Sabotin iz Štmavra, društvo F. B. Sedej iz Števerjana, društvo Vrh Sv. Mihaela, društvo Hrast iz Doberdoba in MePZ Lojze Bratuž iz Gorice, zraven pa še Vinoteka Števerjanski griči. Vsaka stojnica bo imela svoje specialitete, tako da bo ponudba enogastronomskih dobrot kar raznolika. Vrhovec bodo zastopala dekleta vokalne skupine Bodeča Neža, ki uspešno nastopa na domačih in tujih odrih, je ponosno povedala Padovanova; Števerjanci bodo pripravljali pohanega merjasca, Štmavci bodo imeli merjasca s polento in njoke s slivami, novost bo društvo Hrast s palačinkami. V živo bosta nastopila doberdobski ansambel Pika na "i" in Pihalni orkester SCGV Emil Komel, člani Radia Spazio pa bodo predvajali narodno-zabavno glasbo. Predsednica se je županu zahvalila, ker je posredoval, da bodo pri šanku Vinoteke kljub novim varnostnim predpisom lahko ponujali gostom vino v steklenih - in ne plastičnih! - kozarcih.

ZSKP že peto leto nastopa v tej obliki (posamezna društva so bila prisotna že prej) na veliki goriški enogastronomski prireditvi. Tako je lahko primerno ovrednoten tudi slovenski del Gorice, je poudarila. Zahvalila se je vsem društvom, ki so prisopila k projektu, in seveda občinski upravi, ki daje Zvezi to priložnost. Povedala je tudi, da so pod velikim šotorom nameravali organizirati koncert Modrijanov; ne nazadnje so ga iz varnostnih razlogov odpovedali, saj bi gotovo privabil preveč ljudi, in že zdaj sklenili, da ga priredijo kot čezmejni dogodek na "skupnem trgu" pred severno železniško postajo junija 2018 pod pokroviteljstvom Mestne občine Nova Gorica in občine Gorica, nad čimer je bil Zibera navdušen. Bandelj je spregovoril o šotoru ZSKP in usposobljeni ekipi, ki ga postavlja, pa tudi o sodelovanju med društvami, ki jih je v Zvezi kar

F. Padovan in R. Zibera

19. "Nedavno smo se razširili tudi na Videmsko in tako utrdili svojo prisotnost na širšem območju". Tako povezana društva lahko bolj smotrno uporabljajo sredstva, poleg tega pa je njihovo delovanje lahko bogatejše, je še podčrtal Bandelj, ki rad zaupa mladim: "Ti prinašajo spremembe in nove strategije". Župan je zelo sproščeno povedal, da "eno so odnosi med društvami in institucijami, drugo so osebni odnosi". V letih je - mimo javnih funkcij - z nekaterimi člani vodstev naših ustanov spletel prijateljske vezi, ki so vedno

koristne, saj medsebojno poznavanje pomaga reševati nesporazume. Ko koga sreča, ima vedno občutek, da stopa v krog prijateljev. Pohvalil je skupinsko delo članov in društev ZSKP ter dodal, da to je velika vrednost te stvarnosti.

Na letošnjih Okusih ob meji bo 350 stojnic iz 44 držav. "To ni po-

buda zgolj Gorice kot mesta, temveč širšega področja, ki presega tudi državno mejo". S skupnimi močmi - in s primernimi varnostnimi ukrepi, ki jih je nazorno orisal - si bodo prizadevali, da bi jo izpeljali kot "velik in lep praznik za vse". Tudi "hrana in pijača sta kultura in vse to povezuje neko področje mimo jezikovnih in drugih razlik". Zato se je župan zahvalil tudi zastopnikom naših društev in vodstvu ZSKP, ker tudi oni verjamejo v to in lahko prispevajo k uspehu velikega dogodka.

DD

Prosvetno društvo Štandrež

Društveni izlet na otoka Krk in Košljun

Kot že vrsto let je tudi letos ob koncu poletne vročine Prosvetno društvo Štandrež pripravilo za svoje člane in prijatelje izlet, ki se ga je udeležilo lepo število ljubiteljev naravnih in zgodovinskih zanimivosti. V nedeljo, 10. septembra 2017, so se s trga pred štandreško cerkvijo odpeljali izletniki z avtobusom podjetja Avrigo proti hrvaški obali, od katere so se ločili, ko so zapeljali na znameniti most in pristali na otoku Krk, ki je drugi največji hrvaški otok. Tega in druge številne otoke poznamo po čudovitih plažah in

jih radi obiskujemo v poletnem času. Pri tem pa se ne poglabljamo v krajinske, kulinarne in kulturnozgodovinske zanimivosti. Otok Krk je znan po oljčnih nasadih in vinogradih, iz katerih domačini pridelujejo po starih preizkušanih metodah odlična vina in oljna olja. Znan je tudi krški pršut, saj je suho in vetrovno podnebje ugodno za zorenje tega dobrot. Izletniki so vse te dobrrote tudi okusili. Otok pa skriva tudi številne kulturne in zgodovinske posebnosti, ki segajo v srednjeveško obdobje. Kvarnerske otoke so v zgodovi-

ni zasedle razne pomorske države, ki so pustile pomembne sledove. Vasi in utrdb so na vzpetinah, saj so tako lažje kljubovale raznim vdorom nezaželenih vojskovodij in gusarjev. Vasica Vrbnik je primer take obzidane naselbine z ozkimi in vijugastimi uličicami, med katerimi so številne cerkvice. V Punatu so se izletniki vkrcali na ladjico, ki jih je popeljala na slikovit otoček Košljun, na katerem so v 16. stoletju franciškani zgradili samostan. Ob samostanu sta zanimiva cerkev in muzej, v katerem hranijo ikone, slike, narodne noše in ribiške čolne, ki so jih nekoč uporabljali pri ribolovu. Na otoku Krku je največje istoimensko mesto z romansko katedralo iz 12. stoletja, ki so jo zgradili na ruševinah starokrščanske bazi-

foto Marko B.

Značilnost štandreških izletov so kosila na prostem, ki jih spretni kuharji pripravijo že doma. Tudi letos, čeprav vre-

menske napovedi niso bile posebno naklonjene, vreme ni vplivalo na prijetno razpoloženje in uživanje v naravi.

Organizatorji že napovedujejo spomladanski izlet, ki bo trajal več dni.

DP

Prejeli smo

V spomin na drago mamo Lojzko

V ponedeljek, 24. julija 2017, smo se v goriški stolnici poslovili od naše ljubljene mame, sestre, te, sestrčne, Lojzke Kovač vd. Ierman iz Ločnika. Rojena je bila v Lokavcu pri Ajdovščini v Vipavski dolini 21. 6. 1925 v preprosti kmečki družini; pravijo ji pri Nacetovih. Bila je najstarejša izmed sedmih otrok, štirih fantov in treh deklet, dva sta že pokojna, dva bivata v Ajdovščini, ostala dva sta pa slovenska izseljenca v Severni in Južni Ameriki. V tistih časih tudi ona ni imela lahkega življenja, vseeno pa je dočakala častljivo starost, a tudi krivično in kruto zahrbtno bolezen, ki je revica ni zasluzila. Mama in tata sta jo, čeprav je bila majhna, puščala vedno samo doma, da

sta lahko hodila kmetovat na njive in polja. Oba sta pač bolj cenila delo izven domače hiše, ker sta hotela, da so njive urejene. Pravila sta vedno, da se zunaj opazi vse, kar je narejeno, doma je pa vedno ista 'muzika', se dela in dela, a dela ne opazi nihče. Mama je morala doma delati vsa najmanjša dela, istočasno pa paziti na mlajše brate in sestre. Kdaj se je posvečala šoli, ne vem, a vedno je bila prva. Žal ni imela nikoli nobenega razvedrila, kot so ga nekatere njene prijateljice. Njena mama je bila zelo stroga. Nič ji ni dovolila: samo delati in garati je morala, ker 'brez dela ni jela'. Ko so jo prijateljice prišle klicat, da bi se šle igrati s punčkami, jim je njena mama odgovorila, da se mora

Lojzka igrati z živimi punčkami in fantki, paziti mora na bratce in sestre, da se jim kaj ne pripeti. Uboga Lojzka pa je morala sama paziti nase. Moja mama se je zelo bala svoje mame, vedno jo je poslušala in ubogala, samo da ni bila tepena, ker je v hiši vladala tudi šiba, če kdo ni ubogal. Ostali fantje in punce so se na šibo poživžgali. Ko so odrasli, je šel vsak po svoje, a ko so prišli domov, so jih pošteno dobili in bili kaznovani. Pri 18 letih je moja mama šla za

hišno pomočnico v Gorico k neki bogati družini. Tu je bila celih 22 let, dokler se nisem rodila jaz. Tu je spoznala svojega moža. Gospodarja, inž. Devetag in profesorica Albrecht, sta jo imela tako rada, kot da bi bila njihova. Znala je delati čisto vse. Gospodinja se je ob tem kar čudila. Lojzka ji je povedala, da ji je mama samo enkrat vse razložila. Gospodinja je pohvalila njeno mamo, a še bolj Lojzko, ker jo je poslušala in ker se je trudila tudi za svoje mlajše brate in sestre. Večkrat je domov pošiljala kak priboljšek, pa tudi obleke. Tudi tu ni imela žal nobenega razvedrila razen poletnega dopusta. Takrat je šla na Sv. Višarje, ki so bile njena najljubša božja pot. V družbi je bila tam desetkrat. Njen pravi užitek je namreč bil, da je z vsem srcem častila Sveto Višarsko Kraljico, molila je in prepevala. To ji je bilo najbolj pri srcu. Zelo je bila pobožna in verna, vedno z rožnim vencem v roki. Vsak dan je vstajala že ob petih, da je lahko šla do

goriške stolnice, kjer je bila ob šestih sv. maša. Zdelo se ji je, da se mora vsak dan posvetiti našemu Gospodu in Mariji, tako da sta ji dajala pogum. Včasih je bilo pri maši precej vernikov, včasih pa so bili samo ona, župnik in njegova kuharica. Bila je Marijina družbenica, najprej v Lokavcu, nato v Gorici. Celotno življenje je bila zdrava kot riba, nikoli ni imela nič hudega, a lanskega oktobra je začela pešati in ugotovili so, da je resno bolna. Ker ni imela nikogar drugega, sem zanj ves čas hude bolezni skrbela jaz. Bila sem ji njena negovalka, kljub temu da potrebujem dializo. Ni mi bilo lahko, a za lastno mater se naredi čisto vse, če jo ima otrok rad. Potem sem dobila negovalko Franko iz Ozeljana, da mi je pomagala. Nazadnje si je srčno želela iti v dom Marijinih sester na Korzu, skupaj z mano, svojo ljubo hčerjo Marino, ker sva bili celo življenje tesno povezani, seveda tudi s tatom, dokler je bil še živ. Jaz in tata sva ji bila čisto

vse. Pri sestrah ni bila dolgo, ker je bila več v bolnišnici, a vseeno se vsem šestim sestram pristrčno zahvaljujem za ves trud, požrtvovalnost in za oskrbo ljube mame. Vsa čast sestri Angeliki Grgič, ki se je najbolj ukvarjala z njo. Naj vam bo Gospod Bog bogat plačnik in naj vam da vsem ljubo zdravje!

Vsa čast in hvala Vam, Mama. Sklenjen je krog življenja, a ljubeč spomin živi naprej, v grobu preranem naj v miru počiva do snidenja spet nekoč, neke.

Hči Marina

Ob pogrebu ljubljene mame se pristrčno zahvaljujem gospodu Karlu Bolčini za lepe slovenske in italijanske besede slovesa, zborovodji Zdravku Klanjšku in njegovim pevcem, vsem sorodnikom, prijateljem, negovalki Franki iz Ozeljana, medicinskemu oddelku v Gorici in Marijinim sestram za res veliko požrtvovalnost, ki so ji jo naklonile.

Bog naj vam bo bogat plačnik!

Dramska družina SKPD F. B. Sedej **Premiera: Leto šlagerja**

Ko smrt pretrže prijateljske niti

S komedijo spraviti gledalce v smeh, posebno za ljubiteljske igralce, ni prav lahko, jih ganiti, morda celo do solz, pa je še veliko težje. Sodeč po odzivu publike na premierni uprizoritvi dela *Leto šlagerja*, ki je bila v soboto, 16. septembra 2017, v veliki dvorani Sedejevega doma v Števerjanu, je števerjanskim gledališkim zanesenjakom, članom Dramske družine SKPD F. B. Sedej, to odlično uspelo.

V letošnji sezoni so se v manjši zasedbi hoteli preizkusiti, ali so kos tudi razmišljujočemu, v notranjost človeške duše zazrtemu dramskemu besedilu. Na tej novi poti gledaliških iskanj jih je spremljal komaj 23-leten, a zelo talentiran režiser Tomaž Krajnc, ki ima kljub mladim letom že kar nekaj zelo uspešnih izkušenj s premišljenimi režijskimi rešitvami in je zanj izbral sodobno dramo nizozemskega avtorja Rika van den Bosa *Leto šlagerja* (*Het jaar van de schlager*). V slovenski jezik jo je tekoče, s sodobnim zvenom izražanja mladih, prelila Tanja Mlaker. Protagonisti tega dramskega teksta, ki načena kar nekaj vprašanj - taka si vsakdo prej ali slej postavlja -, so štirje prijatelji, tesno povezani med seboj. V njihovo radoživo mladostniško druženje kot strela z jasnega poseže smrt. Takrat se v preživelih nekaj zlomi, pretrže. Vse se zgodi tako nenadoma. Vsak od njih bi imel še veliko povedati temu, ki je odšel brez slovesa, saj je marsikaj ostalo nedorečeno. Vsak se čuti kriv za njegovo smrt in leta in leta premleva v mislih dogodke iz tistega sončnega aprilskega nedeljskega popoldneva, ko so z avtom nameravali iti po nakupih v bližnji market, a je njihove namer preperečila prometna nesreča. Takrat je umrl devetnajstletni Jesse, ki se po šestnajstih letih vtrajno pojavlja v sanjah Vere, s katero sta se kot sosedu družila že, ko sta komaj zlezla iz plenice. Kar skozi

živo mejo sta prihajala drug k drugemu. V najstniških letih je med njima vzklija ljubezenska klica, ki pa zaradi njegove smrti ni mogla zacveteti. Morda je to vznejevoljilo prijatelja Basa. Kaj pa, če je zaradi prikritega ljubosumja namerno povzročil nesrečo? Vozil je namreč on, ki je edini imel avto. Prijateljeva smrt leži kot moreča senca tudi na Thomasovi duši. Tudi on razmišlja, ali ni morda skrivaj pri-

tok življenja potiska dalje, zato morajo naprej. Vsebinsko in uprizoritveno zahtevno dramo, ki od igralca terja, da se poglobi v občutke in čutenje ranjenih duš in notranji nemir dramskih likov, so igralci Marinka Černic, Jakob Leopoli, Nikolaj Pintar in Tadej Lukman občuteno in zavzeto posredovali gledalcem. Vsi štirje so se izkazali kot čvrsti, uigran kvartet; tankočutno in jasno

so osvetlili vse, kar leži protagonistom na duši. S tem seveda niso še zdaleč zamorili gledalcev, vse so podajali s srčno toplino in v pravih trenutkih ustvarili tudi radoživo mladostniško vzdušje. Vera Marinke Černic je živa in neposredna v razigrani mladostniški zagnanosti, zrela in odločna v iskreni prošnji, naj jo nekdanji dragi prijatelj Jesse ne moli v sanjah in naj jo pusti živeti novo življenje. Jakob Leopoli, ki je suvereno preblij led kot debitant, je posebil morda psihološko najbolj zapleten lik. Prav njegov Bas se prvi pojavi na prizorišču s krajšim monologom - dialogom, trdim obračunavanjem s samim sabo. Ob koncu se spet znajde sam na odru z vsem bremenom, ki tlači

njegovo dušo. Po režiserjevih navodilih je Basa Leopoli odel v enigmatične, mestoma celo cinične značajске oblike. Nikolaj Pintar je Thomasa predstavil kot še zmeraj v preteklost zazrtega fanta, ki ni uresničil tega, kar si je zamislil, in ni prebolel tistega nesrečnega dogodka. Jesseju, ki ga je izrisal Tadej Lukman, se je čas ustavil, zato je njegovo razmišljanje še zmeraj "najstniško", ker pač mu ni bilo dano, da bi dorasel kot ostali. Nastopajoči - ob njih je bila še ne polnoletna kitaristka Mia Marinič, Brika iz Vedrijana, ki je v živo igrala na kitaro in tudi čustveno obarvano zapela pesem in s tem pripomogla k posebnemu vzdušju - so dali vse od sebe, da bi čim bolje izpovedali raznolika čustvena stanja protagonistov in jih posredovali gledalcem. Pri tem ima gotovo veliko zasluge režiser Krajnc, ki je z njimi intenzivno vadil, da so se poistovetili z dramskimi liki in pri tem v sebi poiskali neslutene igralske izraze. Nastala

je lepa, ganljiva predstava, prepojena s čustvi in občutji, ki vabi gledalce k razmišljanju tudi o poslednjih stvareh

in jim posredno tudi sporoča, naj skušajo razčistiti odnose z drugimi, da se ne bodo kesali, ko to ne bo več mogoče. Gotovo nihče od gledalcev ni odhajal ravnodušen iz števerjanske dvorane po sobotni premieri, pa tudi ne v nedeljo, 17. septembra, ko je bila v sklopu *Gledališča na ocvrtem* prva ponovitev predstave *Leto šlagerja*. Da je predstava tako polna emocij, ki jih režiser zna izraziti tudi z napetostjo in s povednimi pavzami, imajo zasluge tudi vsi "zakulisni" oblikovalci. Patrick Quaggiato je poskrbel za glasbo pomenljivih songov; spisal jih je avtor Rik van den Bos, prevedel pa Tomaž Krajnc, z nežnimi čustvenimi odenki so jih ubrano zapeli igralci, Nikolaj Pintar tudi kot solist. Carlotta Nanut je nastopajoče oblekla v primerne kostume - v pomoč ji je bila Snežica Černic s svojim širokim znanjem na tem področju. Jan Leopoli je kot svetovalec za govor z igralci valdil izgovarjavo. Marko Lutman je luči po režiserjevih željah oblikoval tako, da ustvarjajo tako ozačje, kot ga narekujejo prikazani dogodki in psihološka stanja protagonistov. Janez Terpin je sodeloval kot tehnični vodja, Katja Dorni pa kot skrbna inspicientka. Monika Zajšek je tudi tokrat z dragocenimi nasveti za gib in plesne korake spigibala odsko dogajanje, ki ni sicer nikdar statično, čeprav v drami ni "akcije" in se v bistvu vse dogaja v glavah protagonistov - ali celo v mislih enega samega? Omeniti je seveda treba glavni in edini sceniski element, pravi avto Fiat punto, ki jim ga je uspelo prinesiti na oder. Predstava brez avta bi gotovo ne izzvenela tako realistično, obenem pa tudi ne tako "skrivnostno", ko iz njega pride in vanj tudi izgine umrli prijatelj. Na vprašanje o resničnosti ali neresničnosti dogajanja in na vsa ostala vprašanja, ki jih besedilo postavlja, naj vsak gledalec skuša sam odgovoriti, kakor si želi režiser Kranjc, ki bi ga kot umetniškega usmerjevalca radi še kdaj videli v števerjanski Dramski družini.

Števerjanski igralci so spet izvrstno prikazali nekaj novega, nekaj ne videne, in s tem potrdili, da so njihove gledališke izbire in smernice prefinjene in daleč od "ustaljenih kalupov". Po premieri, ki so si jo ogledali tudi števerjanska županja in predsednica ZSKP Franka Padovan, je mahnili do Prešernovega trga in do znamenitega Tromostovja. Takrat so se že oglašali lačni želodci, zato so šli do prijaznega gostišča Šestica in si privoščili kosilo s prekmurskim nadihom. Po tem kulinarinem postanku so nadaljevali svoje sprehajanje po Ljubljani in si ogledali Narodno in univerzitetno knjižnico ter še marsikatero zanimivost. Ko se je spet malce oglašila utrujenost, so se vkrcali na tipično leseno ladjico in se prepustili toku Ljubljani in se pod njenimi mostovi peljali do Trnovega in seveda nazaj. Na značilnem plovilu so ob spremljavi harmonike in kitare zveneje slovenske narodne pesmi. Med izletniki je bilo pač kar dosti navdušenih pevcov. Njihovo petje je vzbudilo pozornost mimoidoščih na nabrežju.

predsednik SSO Walter Bandelj in goriška občinska svetnica Marilka Koršič, je publiko s prisrčnimi, pa tudi šegavimi besedami nagovorila Ilaria Bergnach, organizacijski vodja števerjanske Dramske družine, ki se je zahvalila ZSKP za pokroviteljstvo, župniku Marijanu Markežiču za prenovo dvorane,

režiserju, vsem oblikovalcem igre, pa tudi mlademu tonskemu tehniku Danielu Peteaniju iz Mladinske skupine M+, ki je na premieri sam upravljal celotno tehnično plat predstave. Predstavi želimo z Ilariinimi besedami "vivat, crescat, floreat"! **Iva Koršič**

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vljudo vabi na odprtje razstave, ki je nastala v sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči

Albert Sirk

ob 130 - letnici rojstva in 70 - letnici smrti

Obrazi morja, obrazi ljudi

O avtorju in razstavi bo spregovorila umetnostna zgodovinarica dr. Verena Koršič Zorn.

PETEK, 29. SEPTEMBRA 2017, OB 18. URI

GALERIJA KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

Obvestila

Ob 40-letnici delovanja krvodajalcev v Sovodnjah bo 23. t. m. ob 8.30 začetek darovanj v krvodajalskem kombiju pri Kulturnem domu; ob 19. uri maša, nato polaganje venca v spomin padlim in ob 20.15 baklada za Via di Natale. Dan kasneje bo ob 10. uri nagajevanje krvodajalcev v kleti Rubijski grad na Vrhcu Sv. Mihaela; kulturni program bodo oblikovali gojenci zavoda za invalidno mladino iz Vipave: sledita degustacija vin in pogostitev.

Klekljarski odsek društva Jadro iz Ronk vabi na prvo srečanje v sredo, 27. septembra, ob 16. uri na sedežu društva v Romjanu. Tečaj bo ob sredah popoldne.

Društvo Jadro prireja tečaj slovenščine za odrasle; skupno 50 ur. Potekal bo enkrat na teden, ob sredah zvečer; začel se bo oktobra. Organizacijsko srečanje bo 27.9. ob 19. uri na sedežu v ul. Monte 6 Busi 2. Informacije v ronški knjižnici in v mladinskem informativnem središču v Tržiču (Informagiovani) tel. 0481494656.

V nedeljo, 1. oktobra, bodo predvajali sv. mašo v Štandrežu ob 10. uri po RTV Slovenija.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi članice in prijateljce, da se pridružijo društvenemu ženskemu pevskemu zboru. Prijavijo naj se po tel.: 0481 531093 (Majda M.) ali 0481 532092 (Emil D.). Prav tako so članice in prijateljce vabljeni, da se vključijo v ekipo balinark in se prijavijo na tel. št.: 0481 882213

(Ana T.). **"Male oglase"** najdete, če na našem portalu www.noviglas.eu desno zgoraj vtikate iskani niz "Mali oglasi".

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 22. 9. 2017 do 28. 9. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 22. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 24. septembra, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 25. septembra (v studiu Ilaria Bergnach in Carlotta Nanut): Prazne buče močno donijo.

Torek, 26. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 27. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Sladkosnede lešnikar - Izbor melodij.

Četrtek, 28. septembra (v studiu Andrej Baucon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Skupina goriških 70-letnikov na izletu v Ljubljani

Veselo praznovanje okrogle obletnice

Lepa skupina 70-letnikov iz Goriške se je v soboto, 2. septembra 2017, kljub deževnemu vremenu, odpeljala z avtobusom na enodnevni izlet v Ljubljano. V prijateljskem vzdušju so želeli proslaviti okrogel življenjski jubilej in skupaj podoživeti brezskrbna leta mladosti, ki vselej prehitro minejo. V slovenski prestolnici, ki si je v zadnjih letih, ob obnovi starega jedra, nadela svež sijaj in ob prisotnosti številnih študentov in turistov pridobila živahen mestni utrip, so si najprej ogledali Cankarjev dom. Največjo kulturno ustanovo v Sloveniji so po načrtih Edvarda Ravnikarja zgradili v letih 1982 in 1983. V njem vsako leto podeljujejo tudi Prešernove nagrade ob prazniku slovenske

kulture. Sestavlja ga več dvoran, različnih velikosti, za koncerte, gledališke predstave, filmske pro-

jekcije, kongrese... Pred stavbo je spomenik Ivana Cankarja, ki ga je izdelal Slavko Tihec.

menta, pešali mimo predsedniške palače in Drame ter se ustavili na Kongresnem trgu, nato pa

jo mahnili do Prešernovega trga in do znamenitega Tromostovja. Takrat so se že oglašali lačni želodci, zato so šli do prijaznega gostišča Šestica in si privoščili kosilo s prekmurskim nadihom. Po tem kulinarinem postanku so nadaljevali svoje sprehajanje po Ljubljani in si ogledali Narodno in univerzitetno knjižnico ter še marsikatero zanimivost. Ko se je spet malce oglašila utrujenost, so se vkrcali na tipično leseno ladjico in se prepustili toku Ljubljani in se pod njenimi mostovi peljali do Trnovega in seveda nazaj. Na značilnem plovilu so ob spremljavi harmonike in kitare zveneje slovenske narodne pesmi. Med izletniki je bilo pač kar dosti navdušenih pevcov. Njihovo petje je vzbudilo pozornost mimoidoščih na nabrežju.

Preden so se poslovili od očarljive Ljubljane, so se peljali še do Gramozne jame. Tu so goriški izletniki ob bronastem spomeniku slovenskim talcem in rodoljubom, ki so padli pod italijansko okupatorsko roko, položili venec in se spomnili nanje z enominutnim molkom. Z obiskom tega žalostnega kraja pa se izlet ni še končal. Med vožnjo proti domu jih je avtobus varno pripeljal v Vipavsko dolino, kjer so si na turistični kmetiji v Vitovljah privoščili še slastno večerjo z domačimi dobrotami. Tu jim je veselo razpoloženje zagotovil tudi harmonikar, ki je spremljal njihovo petje dolgo v noč. Udeleženci izleta zagotavljajo, da so se imeli krasno! Veselo vzdušje pa ni zabrisalo spomina na tiste soletnike (1947), ki jih žal ni več med njimi. Teh se bodo spomnili s sveto mašo v doberdobski cerkvi, v kateri se bodo zbrali v soboto, 30. septembra 2017, ob 18. uri.

IK

Okusi

ob meji

Gorica
21. | 22. | 23. | 24.
septembra 2017

VSI OKUSI SVETA

ČETRTEK, 21. SEPTEMBRA
OB 16.45 / OTVORITVENA SVEČANOST
OB 17.30 / OTVORITVENI TALK SHOW

Častna gostja **ANTONIA KLUGMANN**, chef
Restavracije "L'Argine" v Jenkovem (Gorica), 1 Michelinova zvezda
in sodnik 7. izvedbe "Masterchef" Sky TV

PETEK, 22. SEPTEMBRA
OB 17.30 / TALK SHOW
"GORICA: JEDI, VINA, MEJE"

Predstavitve **SREDNJEVROPSKE KUHARSKE KNJIGE SESTRE ANTONIJE - URŠULINKE**
Sodelujejo: **Carlo del Torre**, urednik kuharske knjige "Ricettario Mitterleuropeo"; **Michela Fabbro**, chef Restavracije "Rosenbar" v Gorici in predsednica združenja "Gorizia A Tavola";
Adriano Ossola, direktor Festivala "eStoria"; **Michela Paiano**, sommelier, predsednik AIS v Gorici. Goriški gostinci združenja "Gorizia A Tavola" bodo predstavili nekatere hode iz srednjeevropske kuharske knjige sestre Antonije in kombinacije z vini našega okoliša.

OB 18.10 / TALK SHOW
"EDINSTVENI GLAS PRIPOVEDUJE..."
Življenje po svetu z lastno zemljo v srcu
Srečanje z **BRUNOM PIZZULOM**

SOBOTA, 23. SEPTEMBRA
OB 17.00 / TALK SHOW
"OVERCOOKING"

Od spektakularne kuhinje do zatona chefov?
Debatirala bosta: **DAVIDE PAOLINI**, Gastronom, avtor knjige "Il crepuscolo degli chef"; **EMANUELE SCARELLO**, chef Restavracije "Aglia Amici" iz Godie (UD), 2 Michelinovi zvezdici
Povezuje: **CAMILA RAZNOVICH**, voditeljica televizijske oddaje "Kilimangiaro" in radijske "RadiodueComeVoi"

OB 18.00
NAGRADA "GUSTI DI FRONTIERA 2017"
Podelitev letne nagrade Občine Gorica osebam in strokovnjakom države in mednarodne enogastronske scene

OB 18.15 / TALK SHOW
"SEDAJ GOVORIM JAZ, CHE GUEVARA ITALIJANSKE KUHINJE"
Srečanje z **GIANFRANCO VISSANJEM**, chefom Restavracije "Casa Vissani" iz kraja Baschi (TR), 2 Michelinovi zvezdici

Vse dogodke Salona Okusov bo povezoval
Gastronaut **DAVIDE PAOLINI**, - novinar radijske postaje Radio 24 in dnevnika Il Sole 24 Ore

V primeru slabega vremena se bodo prireditve odvijale v dvorani Dora Bassi - Ulica Garibaldi - Gorica

Gusti

di Frontiera

- 1 Trg okusov
- 2 Ulica okusov
- 3 Severnoevropska vas
- 4 Srednjeevropska vas
- 5 Balkanska vas
- 6 Slovenska vas
- 7 Latinska vas
- 8 Vas združenj
- 9 Vas stare grofije
- 10 Vegetarijanska vas
- 11 Vas Rusije in azijskih republik
- 12 Vas kruha, testen in pice
- 13 Goriški aperitiv
- 14 Italijanska vas
- 15 Tržnica okusov
- 16 Avstrijska vas
- 17 Karnijski dvor
- 18 Furlanska vas
- 19 Francoska vas
- 20 Ameriška vas
- 21 Morska vas
- 22 Jadranska vas
- 23 Vas daljnega vzhoda

Naprošamo obiskovalce, da v primeru višje sile za iskanje izhodnih poti pazljivo sledijo navodilom na panojih, ki so nameščeni znotraj prireditvenega prostora

BREZPLAČNA PARKIRIŠČA IN SHUTTLE PREVOZI

Iz vseh parkirišč vozijo shuttle avtobusi po sledečem voznem redu:

SHUTTLE PREVOZ od/do športne dvorane Palabigot - Sejmišča

Petek, 22. / vsakih 10 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz Verdijevega korza (Glavna pošta) - ob 2.00
ne ustavi na postajališčih: ulica Bolivia, ulica Aquileia, korzo Italia

Sobota, 23. / vsakih 15 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz Verdijevega korza (Glavna pošta) - ob 3.00
zadnji odhod iz korza Italia (bivša Pokrajinska palača) - ob 3.00

Nedelja, 24. / vsakih 15 minut / od 11.00 dalje
zadnji odhod iz Verdijevega korza (Glavna pošta) - ob 24.00
zadnji odhod iz korza Italia (bivša Pokrajinska palača) - ob 24.00

SHUTTLE PREVOZ od/do Rdeče hiše/Rožne doline

Petek, 22. / vsakih 15 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz trga Sv. Antona - ob 2.00

Sobota, 23. / vsakih 7-8 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz trga Sv. Antona - ob 3.00

Nedelja, 24. / vsakih 7-8 minut / od 11.00 dalje
zadnji odhod iz trga Sv. Antona - ob 24.00

SHUTTLE PREVOZ od/do Tovornega postajališča SDAG

Petek, 22. / vsakih 20 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz korza Italia - ob 2.00

Sobota, 23. / vsakih 15 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz korza Italia - ob 3.00

Nedelja, 24. / vsakih 15 minut / od 11.00 dalje
zadnji odhod iz korza Italia - ob 24.00

SHUTTLE PREVOZ od/do Avtobusne/Železniške postaje

Petek, 22. / vsakih 10 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz korza Italia - ob 1.45

Sobota, 23. / vsakih 10 minut / od 16.00 dalje
zadnji odhod iz korza Italia - ob 1.45

Nedelja, 24. / vsakih 10 minut / od 11.00 dalje
zadnji odhod iz korza Italia - ob 24.00

Z VLAKOM

Trenitalia podpira dogodek Okusi ob meji s 47 izrednimi vlaki, ki bodo med koncem tedna povezovali Gorico in druga mesta v deželi do poznih nočnih ur.

Informacije o urnikih in povezavah najdete na spletni strani www.trenitalia.com z iskalnikom vlakov, kamor vnesete zaželeno vstopno in izstopno postajo, datum in urnik.

Za potnike, ki so namenjeni v Gorico v dneh Okusov ob meji so predvidene tudi sledeče olajšave:

- enosmerne vozovnice z 20% popustom za vse mlade pod 26. letom v petek, ter za vse potnike v soboto in nedeljo;
- brezplačni prevoz za otroke do 12 let, če so v spremstvu odrasle osebe, ki je plačala vozovnico.

Svetujemo vam, da ob nakupu vozovnice za Gorico kupite povratno vozovnico.

Več informacij najdete na spletni strani www.trenitalia.com, pri službah za pomoč uporabnikom in pri blagajnah.

ČEZMEJNI VLAKEC

VLAKEC NOVA GORICA - GORICA in obratno

NOVA GORICA Erjavčeva ulica
GORICA Semenška ulica
NOVA GORICA Erjavčeva ulica

vsakih 30 minut

Petek, 22.: 18.00 - 24.00

Sobota, 23.: 11.00 - 24.00

Nedelja, 24.: 11.00 - 22.00

Več informacij najdete na spletni strani

www.gustidifrontiera.it, na spletni strani občine Gorica

www.comune.gorizia.it/turismo/, na Facebook strani

prireditve in z aplikacijo Let's Go

Let'sGo!

Kratke

Slovenščina in furlanščina nista 'podrli' občinske palače

“Prva seje deželnega sveta v začasnem 'izgnanstvu' v tržaški mestni palači je predstavljala neke vrste test vzdržljivosti za dvorano pod Mihcem in Jakcem. Dvorana je dokazala, da je slovenščina in furlanščina ne prizadeneta, da sta oba priznana manjšinska jezika lahko doma tudi na Velikem trgu v Trstu. V svojem posegu sem zato izpostavil, da priznanje enakovrednosti in enakopravnosti manjšinskih jezikov v javnih institucijah hkrati pomeni priznanje enakega dostojanstva vseh državljanov in kultur, ker je vsako omejevanje uporabe manjšinskih jezikov znak zaostalosti, zapiranja oči pred dejstvi in pred zgodovino. Je v kričečem nasprotju z dušo mittelevropskega Trsta, za katerega večkrat upravičeno nostalgично

gledamo v oddaljeni čas njegovega največjega kulturnega in gospodarskega preporoda”, pravi deželni svetnik SSK Igor Gabrovec. V dvorani tržaškega občinskega sveta, ki za krajše obdobje gosti deželne svetnike, Gabrovec zaseda mesto, ki je navadno dodeljeno občinski svetnici Marii Teresi Bassi Poropat. “Nekdanja predsednica Pokrajine Trst je v času svojega mandata dokazala, da je enakopravnost slovenščine možna tudi v središču mesta: omogočila je postavitev dvojezične table na pročelju glavne pokrajinske palače in skupaj z nekdanjim predsednikom pokrajinskega sveta Mauriziom Vidalijem nosi glavne zasluge, da je je bila na sejah omogočena raba slovenskega jezika s pomočjo simultane prevajanja. Tako kot le nekaj metrov stran že od nekaj velja v Deželnem svetu”, je še poudaril slovenski deželni svetnik Gabrovec in končal s priporočilom, da novi upravitelj pokrajinskega cestnega omrežja 'FVG Strade' zajamči poenoteno in dosledno dvojezičnost na cestnih oznakah, pri toponomastiki in vsakovrstnih drugih javnih opozoril na prometnicah. “Naj bo to na Krasu ali že v srcu mesta Trst. Glede uporabe slovenščine in furlanščine na sejah samega deželnega sveta pa bi bilo seveda bolj koristno, ko bi se ju posluževali pogostejše, ne pa redko, epizodično”, zatrjuje Gabrovec, ki zadnji poziv seveda pikro namenja pretežno kolegom slovenskega in furlanskega jezika.

Seminar za mlade župane, odbornike in svetnike

26 mladih županov, občinskih odbornikov in svetnikov je pred nedavnim v Zovellu pri Ravasclettu obiskovalo petdnevno poletno šolo za mlade upravitelje, ki jo je priredil urad OVSE v Trentu na pobudo študentskega društva za javni management NextPA. Na predavanjih in seminarjih je bil govor o javnem upravljanju manjših območij, o trajnostnem razvoju in o učinkovitem sodelovanju med občinami ter o delovanju Evropske unije in njenih programih.

Udeleženci petdnevnega srečanja so bili izbrani po razpisu italijanske veje Sveta evropskih združenj občin in regij (CEMR), med slušatelji je bil tudi župan občine Srednje Luca Postregna.

Srečanje se je končalo z mednarodnim posvetom v Tolmeču z naslovom Integrirano upravljanje in krajevni razvoj. Na njem so sodelovali številni predavatelji, med drugimi predsednik deželnega sveta Furlanije Julijske krajine Franco Iacop, podpredsednik deželne vlade Sergio Bolzonello, deželni odbornik Paolo Panontin in predstavnica Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje na Goriškem Tea Podobnik. / ARC/PV

Akcija proti poitalijančenim slovenskim imenom

Skupina na Facebooku smo se v Trstu aktivirali za posebno zadevo in vljudno prosimo podporo za našo Akcijo, ki je tale: Naše prednike je obdobje fašizma prisililo, da so morali izbrisati svojo slovensko narodno in jezikovno identiteto, to se je dogajalo tudi s poitalijančenjem lastnih imen in priimkov; vabim medije - Primorski dnevnik, Radio Trst A, Novi glas, Delo, Večer, Il Piccolo, Radio Koper -, da podprejo akcijo, s katero želimo ustvariti motivacijo v osebah, ki imajo še danes priimke in lastna imena v poitalijančeni obliki, da vložijo prošnje na pristojne urade, da se njihovem poitalijančenemu imenu in / ali priimku zopet vrne slovenska izvorna oblika. Vabim prijatelje in prijatelje s Facebooka k sodelovanju pri tej akciji. Prosimo navedene medije, da redno vključuje v vse možne oddaje tematiko poitalijančenih lastnih imen, priimkov, toponimov v našem tržaškem območju v Italiji in povrnitev slovenskih izvornih imen. Najlepša hvala! Lep pozdrav, Elena Cerkevnič v imenu Aktivne skupine na Facebooku. Tel. štev. 3290224074

Nova dramska nadaljevanka na našem slovenskem radiu

Knjiga o džungli v izvedbi Radijskega odra po Radiu Trst A

Jesenska sezona pri naša na valove Radija Trst A novo mladinsko radijsko igro v nadaljevanjih, ki bo na sporedu vsak petek ob 14.20 v Otroškem kotičku. Od petka, 22. septembra, bodo mladi (a tudi manj mladi) poslušalci lahko prisluhnili znanim pustolovčinam iz *Knjige o džungli*, ki jo je napisal Rudyard Kipling. Čeprav je minilo že osemdeset let od smrti Nobelovega nagrajenca Kiplinga, ostaja njegova *Knjiga o džungli* še vedno ena najbolj priljubljenih mladinskih knjig. Doživela je

več adaptacij za film in televizijo, zaradi dobrih in živahnih dialogov pa je primerna tudi za radijsko priredbo. Zgodbe o človeškem mladiču Mavgliju, ki sta ga volka rešila pred tigrom Šir Kanom ter ga vzgajala kot svojega, so zanimive in napete, večkrat pa tudi poučne. Zato se je Radijski oder skupaj z radijsko postajo Radio Trst A odločil, da bo dramatisirano zgodbo o Mavgliju in njegovih prijateljih iz džungle ponudil v poslušanje mladim poslušalcem. V enajstih nadaljevanjih bodo poslušalci izvedeli, kako se je Mavgli izmuznil tigru Šir Kanu, kako ga je krdelo sprejelo v svoje vrste, kako ga je medved Balu poučil o nevarnostih džungle in kako ga je opičji

bandar-log zapeljal, ker ga je želel imeti za svojega poglavarja. Spoznali bodo tudi panterja Bagiro, kačo Ka, Belo kobro, slona Hatija, škarnika Čila in šakala Tabakija, pa

tudi ljudi iz bližnje vasi, ki so manj prijazni do njega kot prebivalci džungle.

V novi radijski seriji nastopa lepo število mladih in manj mladih igralcev Radijskega odra. Glavno vlogo igra Daniel Simonettig (Mavgli), ob njem pa Ivan Buzečan (Akela), Jure Kopušar (Bagira), Andrej Pisani (Balu), Mitja Petaros (Šir Kan), Anka Peterlin (volkulja Rakša), Franko Žerjal (oče volk), Marinka Počkaj (kača Ka) in mnogi drugi. Delo je v slovenščino prevedel Janez Gradišnik, dramatisirala pa ga je Manica Maver, ki je podpisala tudi režijo nove serije.

Vabljeni torej k poslušanju vsak petek ob 14.20!

MNC

V sklopu Slofesta je bila v središču Trsta razstava

Slovenski ilustratorji v Italiji

Vsredo, 13. septembra, so v razstavnici dvorani Veruda v palači Costanzi tržaške občine v strogem mestnem središču Trsta odprli razstavo z naslovom *Na krilih galeba: slovenski ilustratorji v Italiji*. Razstava je spadala v okvir predfestivalskih dogodkov Slofesta in nam je razkrila izredno kakovost ilustratorjev, ki so “naše gore list”. Slovensko založništvo že dolgo slovi po vrhunskih otroških knjigah, bodisi zaradi vsebine kot še posebno zaradi likovne opreme, tako da lahko vsako leto na jesenskem ljubljanskem knjižnem sejmu občudujemo otroške knjige, ki so na svetovnem nivoju. Tako smo si lahko na tokratni razstavi ogledali originale risb in slik šestnajstih umetnikov, ki bi jih verjetno težko videli skupaj v drugačnih okoliščinah.

Predstavljenih je bilo 16 umetnikov, ki so jih na razstavi postavili po naključnem redu. Izobešene so bile originalne ilustracije, ki so krasile kakšno knjigo ali so jih tiskali v zamejskih otroških revijah Galeb ali Pastirček. V treh večjih vitrinah pa so bile razstavljene najrazličnejše knjige, ki so jih ilu-

strirali predstavljeni umetniki. Obiskovalci so lahko opazovali izredno široko paletu najrazličnejših vsebin in motivov,

Vsebinsko so bila zelo različna, navduševale pa so odlična tehnika, izredna barvitost in izražena sporočilnost

tudi risarska tehnika je bila zelo raznovrstna. Zanimivo je, da sta bili dve tretjini predstavljenih umetnikov nežnega spola, saj je razstavljalo 11 žensk in 5 moških, velika večina pa spada v srednjo generacijo ustvarjalcev, ob dveh veteranih in nobenem mladem oz. predstavniku najmlajše generacije.

Sprehod po razstavnici dvorani in občudovanje izobešenih del sta bila pravi užitek. Tudi bolj površni gledalec se je lahko

ilustracij. Skoraj vsi razstavljavci so predstavili po pet lastnih slik, razen dveh izjem. Razstavo je spremljal zelo ličen dvojezični katalog, ki je na 80 straneh v strogem abecednem redu predstavil razstavljene ilustratorje. Žal pa je katalog nekoliko skop, saj so podatki o umetnikih dokaj skrajšani, seznami ilustriranih del samostojnih razstav in sodelovanja v raznih knjigah ali revijah niso v kronološkem redu (in so taki sezname tudi nepopolni),

pri nekaterih sploh ne piše, kje so bila razstavljena dela objavljena, tudi življenjepisi so večkrat nepopolni. Dobro pa je, da so dodani tudi spletni naslovi in povezave (npr. facebook ali celo spletna stran) umetnikov, tako da se lahko vsakdo pozanima tudi na spletu o informacijah, ki jih v katalogu ni.

Razstava je bila po mojem mnenju zelo lepa in je bila vredna ogleda. Škoda le, da je bila odprta samo štiri dni, od 14. do 17. septembra, saj bi bilo zelo primerno, da bi si jo lahko ogledali učenci in dijaki raznih šol (ne samo slovenskih, tudi italijanske vrstnike bi lahko povabili), tako da bi lahko sami videli, kakšno razkošno tehniko in domišljijo premorejo nekateri naši umetniki, ki se posvečajo tudi ilustracijam in opremljanju knjig. Skratka, odlična zamisel za tako razstavo, a morda tudi nekoliko izgubljena priložnost, da bi jo lahko nekoliko drugače obogatili in ji dali večji odmev (zmanjkal je tudi kak izredno kakovosten in uveljavljen ilustrator, še posebej z Goriškega, tako da je paleta prikazanega gotovo nepopolna). Vsekakor “kapo dol” pred našimi umetniki, ki se lahko ponosno kosajo s kometkoli na svetovnem ilustratorskem tržišču. Naj jim bo takšna razstava v veliko zadoščenje in spodbudo za nadaljnje plodovito ustvarjanje.

Mitja Petaros

Ob uspehu slovenskih košarkarjev

Čestitke predsednika ZŠSDI

Spošt. Matej Erjavec
Predsednik KZS
Spoštovani!
Z občutki velikega občudovanja in sreče smo spremljali vseskozi zmagovito pot vaše reprezentance, ki se je z osvojitvijo zlate kolajne povzpela na Olimp košarkarskega športa. Verjemite: kot delček slovenskega naroda, ki živi izven meja naše skupne matične domovine, nas je

vaš evropski pohod v nebeške košarkarske sfere vse skozi navdajal s ponosom in ugotovitvijo, da je David – pripadnik maloštevilčnega naroda – sposoben spraviti na kolena vse druge narode, Goljate, ki so številčno veliko močnejši kot pa ta naša zelena država na “sončni strani Alp”. Vseskozi smo občudovali vrhunskost igralcev, izpiljen strokovni pristop celotnega trenerskega

tima in prevzele so nas njihova umirjenost, sproščenost, pa tudi predvajana igra, ki nas je znova in

znova presenečala, in to ne samo nas, ampak vso svetovno košarkarsko gibanje.

To zlato kolajno bodo tudi vsi naši slovenski športniki v Italiji nosili v srcih kot svetel zgled vrhunske sposobnosti programiranja in kot uspeh, ki slovensko državo postavlja v središče svetovne pozornosti. To pa tudi vsem nam vliva veliko obnovljeno samozavest, saj se tudi mi danes počutimo kot velikani na obširnem zemljevidu sveta.

Še enkrat: iskrene čestitke!

Predsednik
Ivan Peterlin

Stična mladih 2017

Lepo srečanje mladih katoličanov

V soboto, 16. septembra 2017, je bilo v Stični tradicionalno srečanje mladih katoličanov, letos pod geslom *Velike reči mi je storil Mo-*

zorčke, da bi dijaki na bolj enostaven, vsakdanji način razumeli geslo *Velike reči mi je storil Mogočni*. Vse to se je Veroniki zdelo zelo posrečeno, ker, če bi

Sledile so delavnice, ki si jih je lahko vsakdo izbral po želji. Izbira je bila zelo pestra, kajti izbirali so lahko med 22 delavnicami. Nekateri zamejci so se udeležili delavnice, ki so jo pripravili skavtje, kjer so na prepost in zabaven način delili nasvete, kako lahko boljše poskrbimo za naš svet v ekološkem smislu. Drugi so sodelovali pri delavnici Oratorijsko dvorišče, kjer so se igrali najrazličnejše igre, ki jih lahko potem uporabijo kot animatorji pri vodenju oratorija. Nekateri pa so poslušali tudi pričevanje *Rešena iz pekla*. Govorila je Ania Goledzinowska, mlada Poljakinja, ki je v življenju doživela marsikaj. Bila je manekenka, model in televizijska voditeljica, zato ve, kaj pomeni svet nočnih klubov, droge itd., ve pa tudi, da takšno življenje ne prinaša sreče, in to je tisto, kar je hotela sporočiti mladim, ki so jo šli poslušati. Govorila je o ljubezni, pri čemer se je navezala na Jezusovo zapoved *Ljubite drug drugega, kakor sem jaz ljubil vas*.

Kosilu je sledil še osrednji del Stične mladih: sveta maša. Tudi maša je imela globok pomen. Ksenija, ki se je udeležila srečanja v Stični, nam je zaupala, da jo je zelo prevzelo petje med mašo. Igral je bend, zraven pa je pel še

Foto Vida Petaros

gočni. Letos sta se srečanja udeležili tudi skupina zamejcev iz openske župnije in skupina skavtov, ki sta ju vodila kaplan Metod Ogorevc in katehet Andrej Štekar. Kljub slabemu vremenu so se imeli v Stični enkratno. Po prihodu v Stično so se udeleženci najprej razdelili v dve skupini, kajti najprej so imeli ločen program za dijake in za mlade, starejše od 19 let. O izkušnji v Stični smo se pogovorili z nekaterimi udeleženkami. Program za dijake, kot nam je povedala Veronika, je potekal pod glavnim odrom. Tam je tudi Stična bend igral pesmi, ki so se skladale z geslom *Velike reči mi je storil Mogočni*. Medtem so nekateri animatorji plesali na odru, drugi pa med množico mladih pod odrom. Animatorji so pripravili tudi razne pri-

jim samo predavali, bi se verjetno dolgočasili, s temi prizorčki pa "so zadeli v polno, kajti bilo je zelo poučno, a istočasno tudi zabavno".

Program za študente in mlade v poklicih pa je potekal pod geslom *Zgodi se tvoja volja*. Z različnimi protagonisti iz Svetega pisma so skušali mladim razložiti, kako je pomembno, da razumejo, kakšna je Božja volja, in da delujejo po Božjem načrtu, v dobrem in slabem. Tudi pri tem programu je sodeloval Stična bend.

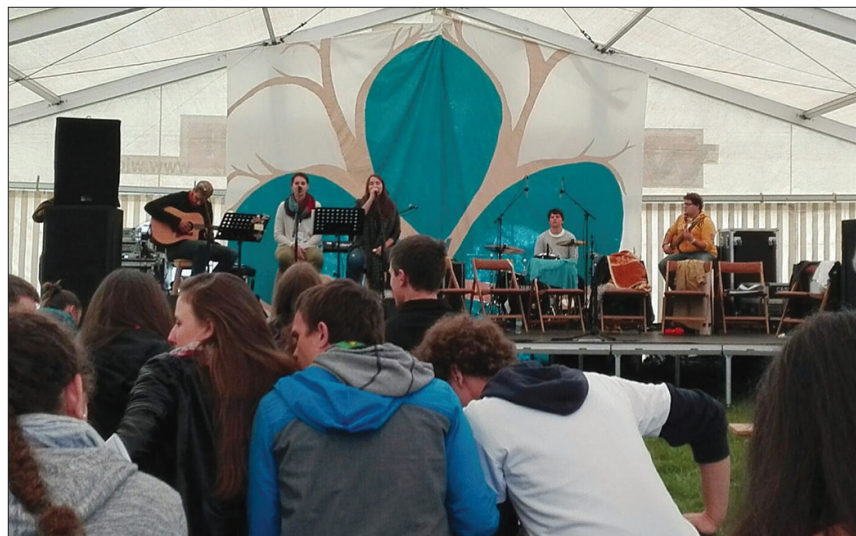

Foto Ksenija Kosmač

pevski zbor. Zaupala nam je, da ji je bilo zelo všeč, ker je bilo petje doživeto in ni bilo samo mašilo med različnimi deli

maše, kot se večkrat dogaja, ampak je bilo res čutiti geslo *kdor poje, dvakrat moli*.

Sveto mašo je ob somaševanju drugih duhovnikov daroval soboški škof Peter Štumpf. V pridigi se je navezal na cvet spominčice, ki je bila naslikana na letošnjih majicah Stične mladih. Spominčica ima pet cvetnih listov in vsak od teh pomeni nekaj. Prvi venčni list je papež Frančišek, ki mlade v svoji poslanici nagovarja, naj se ne bojijo preteklosti in naj je ne skušajo "resetirati", tudi če so mogoče doživeli kaj hudega. To razloži s prispodobno bisera, ki se rodi zaradi rane v školjki bisernici. Drugi venčni list je prerok Jeremija, ki najprej ni hotel k ljudem, da bi jim povedal, da jih Bog ljubi, ker je poznal njihovo hudobijo. Tretji cvetni list je apostol Janez, ki govori, da smo močni in da je v nas Božja beseda. Četrti venčni list so trije fatimski pastirčki, ki se jim je pred sto leti v Fatimi prikazala Devica Marija. Peti venčni list pa so vsi mladi, tam prisotni: zgled lahko jemljejo po Slovecu, blaženem Lojzetu Grozdetu. Spodbudil je mlade, ki čutijo duhovniški poklic, naj se ne ustrašijo in naj sledijo klicu. Na koncu se je škof še zahvalil vsem, ki so oblikovali Stično. Mašni slovesnosti je sledil še koncert 2. generacije Stična benda, ki se tako po petih letih poslavljaja in oder prepušča tretji generaciji. Kljub dežju so udeleženci navdušeni prepevali in plesali pod odrom.

Domov so se vrnili z enkratno

Obvestila

Slovensko dobrodelno društvo sporoča, da je urad v ul. Mazzini 46 v Trstu tudi v tem delovnem letu odprt ob četrtnih med **15.30 in 17.30**. Takrat je dosegljiv tudi na novi telefonski številki 350-0829143. Stara številka ni več uporabna.

Praznovanje 70-letnice ustanovitve Vincencijeve konference bo v nedeljo, 1. oktobra, pri Novem Sv. Antonu: ob 16.30 bo v cerkvi slovesen blagoslov, s petjem zbora ZCPZ, nato bo v župnijskih prostorih v ul.

Paganini 6 srečanje z lazaristom dr. Stankom Gerjoljem, ki bo spregovoril o vincencijanski karizmi. Sledilo bo prijateljsko druženje. Prisrčno vabljeni!

Darovi

V drag spomin na bratranca **Dolfiga Repinija** darujeta Magdy in Grazia 25 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

Za rojansko glasilo **Med nami** darujejo Lizeta Janežič 20 evrov, Irma in Savino Piščanc 20 evrov in A. M. 20 evrov.

Kratke

Ob ponovnem odprtju šole v Škednju: veselje slovenskih občinskih svetnikov

odpisana občinska svetnika se veseli ponovnega odprtja šole v Škednju, kjer se je po šestih letih spet oglasil šolski zvonec. Rada bi se zahvalila prejšnji občinski upravi in posebno odbornikoma Antonelli Grim in Andreju Daprettu, da je bil načrt o obnovi šolskega posloplja takoj vključen v t. i. Vladni dekret o 'Varni šoli-Scuole sicure' in izvez iz pakta stabilnosti javnih del. Tudi nakup šolske opreme je bil predviden v zadnjem proračunu Cosolinijeve uprave in bil odobren aprila lani. Sedanji upravi gre seveda zahvala, da je poskrbela za dodatna finančna sredstva, ki so bila potrebna za dokončanje del in za kritje tistih nepredvidenih stroškov, do katerih pa lahko vedno pride, ko gre za obnovo še posebno starih poslopij. Vsem šolnikom in učencem želiva uspešno šolsko leto. / Valentina Repini (Demokratska stranka), Igor Švab (Ssk- Demokratska stranka)

Katinara: slovesno odprli jasli za otroke zdravstvenega osebja

Na Katinari so danes uradno odprli jasli za otroke zaposlenih v tržaškem zdravstvu. Ime so dobile po zdravniku Ginu Tosoliniju, ki je pred dvajsetimi leti prvi dal zamisel za center, kjer bi osebje bolnice lahko zaupalo varstvo svojih otrok usposobljenim vzgojiteljem.

Jasli delujejo od 1. septembra in lahko gostijo do trideset otrok, starejših od treh mesecev. Urnik je prilagojen izmenam v bolnicam, saj male goste sprejemajo vsak delavnik ob 6. zjutraj do 18.30. "Gre za pomembno storitev za zaposlene v zdravstvu in hkrati za znak kulturnega napredka, saj so mame, ki se želijo čimprej vrniti na delovno mesto, zdaj proste pri svoji odločitvi", je na današnji slovesnosti dejala deželna odbornica za zdravstvo Maria Sandra Telesca.

Odprtja so se med drugimi udeležili tudi direktor tržaškega zdravstvenega podjetja Nicola Delli Quadri, direktor otroške bolnišnice Burlo Garofalo Ginaluigi Scannapieco, občinska odbornica za vzgojo Angela Brandi ter Marina Capasso, vdova zdravnika, po katerem so jasli dobile ime. O Tosoliniju, ki je umrl septembra 2011, so vsi govorniki poudarili, da je bil človek daljnosežnih načrtov, zgleden zdravnik in zdravstveni upravitelj. "Veseli me, da se po njem imenujejo jasli, na pa kaka bolnica", je dejala Capassova žena. Jasli so začeli graditi pred petimi leti, in sicer po načrtu, ki sloni na trajnostnih rešitvah. Cena del je zaokrožena pri 700.000 evrih, ki jih je v celoti krila Dežela Furlanija Julijska krajina. / ARC/PV

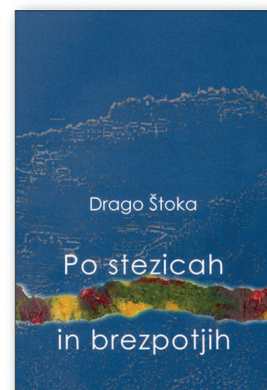
TRŽAŠKO KNJIŽNO SREDIŠČE

v sodelovanju z GORIŠKO MOHORJEVO DRUŽBO

vabi na predstavitev knjige:

Drago Štoka

Po stezicah in brezpotjih

v četrtek, 28. septembra 2017, ob 18. uri
v prostorih TS360 na Oberdankovem trgu 7

Z avtorjem se bo pogovarjala
prof. Majda Cibic

Jubilejni Gledališki vrtljak

Sedem predstav in presenečenja

V ponedeljek so v Peterlinovi dvorani na ulici Donizetti na tiskovni konferenci predstavili jubilejno, dvajseto sezono Gledališkega vrtiljaka. Sezono sta predstavila Lučka Susič v imenu Radijskega odra in Marij Maver v imenu Slovenske prosvete, ki sta tudi organizatorja Gledališkega vrtiljaka. Gledališki vrtljak je abonma za otroke, ki vsebuje sedem predstav. Kot je tradicija, bosta dve predstavi v domači produkciji. Prva je na sporedu že to nedeljo, 24. septembra, ko se bodo otroci, ki so obiskovali Malo gledališko šolo Matejke Peterlin, predstavili z igro *Pet princek na zrnu graha*. Zadnja predstava v abonmaju *Zlatolaska in trije medvedki*, ki bo na spore-

du 18. 3. 2018, pa bo v izvedbi Slovenskega odra (to ime si nadenejo člani Radijskega odra, ko nastopajo na odrskih deskah). Ob odrskih igralcih, ki so člani Radijskega odra, bodo otroke igrali tisti otroci, ki so se najbolj izkazali na Mali gledališki šoli Matejke Peterlin. V letošnji jubilejni sezoni predstavlja novost tudi to, da bo 21. 1. 2018 gostovala skupina O'Klapa iz Gorice s predstavo *Obuti maček*. Tako bo prvič na oder Gledališkega vrtiljaka stopila goriška zamejska skupina. Ostale predstave pa bodo odigrale lutkovne ali gledališke skupine iz osrednje Slovenije. Pri izbiri predstav so organizatorji zelo pozorni na to, da so primerne za otroke in da je jezik, ki ga uporabljajo, zbor. Tako bodo na

odru Marijinega doma pri Svetem Ivanu gostovali LG Maribor s predstavo *Janko in Metka*, Gledališče iz desnega žepka s predstavo *Motovilčica*, Gledališče Kukuc s predstavo *Praznična minestra* (ta predstava bo na sporedu 3. 12. 2017, ko bo otroke obiskal sv. Miklavž) in Gledališče Frufru s predstavo *Obisk dr. Eka*. Lučka Susič je izpostavila, da so se pred dvajsetimi leti odločili za takšno obliko gledališkega abonmaja, ker so želeli, da bi se otroci ob gledanju predstav počutili lepo in varno. Odločili so se za družinske abonmaje, ker so hoteli, da si otroci lahko ogledajo predstave v spremstvu staršev in jim ti med predstavo kaj razložijo, jih potolažijo, če se česa ustrašijo, ipd. Menijo namreč, da je to pomembno za otrokov čustveni in tudi jezikovni razvoj. Zato so se tudi odločili, da abonma ponudijo družinam ob nedeljah popoldne in ne šolam, ker bi v tem primeru zmanjkal bližnji stik z družino.

Predstave bodo na sporedu enkrat mesečno na nedeljo popoldan, in sicer v dveh izmenah: ob 16.00 in ob 17.30. Za družine veljajo posebne ugodnosti pri nakupu abonmaja, kajti en član družine plača polno ceno, drugi ima popust, od tretjega dalje pa družina odšteje samo simbolično 1 evro. Vstopnice se lahko kupijo tudi za vsako predstavo posebej, vendar so dražje.

Ker je letošnja sezona jubilejna, pripravljajo organizatorji nekaj presenečenj, predvsem za abonente. 'Kaj imajo za bregom', pa niso hoteli še razkriti. Pred predstavami bo tudi v tej sezoni animacija za otroke v organizaciji ŠC Melanie Klein, ki jo podpira ZKB. Gledališki vrtljak podpira Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu in Dežela Furlanija Julijska krajina. K vpisu abonmaja vabi privlačen plakat, ki ga je tudi letos izdelal Matej Susič.

Urška Petaros

Velik uspeh treh dijakov goriškega klasičnega liceja P. Trubar

S filmom "sounds." osvojili nagrado za najboljši italijanski kratki film

Dijaki klasičnega liceja "Primož Trubar" Danijel Bukovec, Jan Devetak in Alexander Faganel so s svojim šestminutnim filmom "sounds." v Rimu prejeli nagrado "Best Italian Talent 2017- Scenecs Italian Golden Stone". Med žiranti četrtega tekmovanja za kratke filme "Quindici19", namenjenega mladim od 15. do 19. leta, je bil tudi Oscarjev nagrajenec Martin Strange-Hansen. Dijakom zadnjega letnika liceja smo postavili nekaj vprašanj.

Kako ste si zamislili film in kako je prišlo do njegove uresničitve?

Alexander: Nekega dne smo se z Danijelom in Janom sprehajali po plaži in skupaj razmišljali o filmu, ki smo ga morali ustvariti na filmskem taboru, ki ga organizira ustanova Silvana Furlana s Kinoa-teljejem. Medtem ko smo ho-

dili, nam je prišla ideja, da bi lahko prikazali svet zvokov, v katerem živijo trije mimiki. Zamislili smo si, da bi 'interagirali' s predmeti, ki jih ne bi pokazali; slišali bi se le zvoki teh predmetov. Ko smo si to zamislili, smo idejo nadgradili in dodali še zgodbo: trije junaki se na koncu vključijo v družbo, prej so namreč živeli v svojem svetu. Jan: Hoteli smo eksperimentirati s kinematografskim jezikom: naredili smo film, kjer igra avdio glavno vlogo, ne pa stranske, kot se dogaja pri večini filmov. Najprej smo se odločili za črno-belo barvo, potem pa smo določili naslov "sounds.", prav zato, ker je to film zvokov.

Danijel: Pri tem filmu smo vsi bili režiserji; vsakemu izmed nas namreč bolj ustreza določeno področje filmskega ustvarjanja. Jan se je na primer ukvarjal predvsem z

montažo, Alexander s fotografijo, jaz sem pazil na luč, kamere in na ustvarjanje kadrov, medtem ko smo si zgodbo zamislili vsi skupaj. Tako je nastal končni produkt našega truda, film "sounds."

Kako ste se počutili ob prejetju prestižne nagrade?

Aleksander: Zelo sem vesel, občutek je nepopisen, ko so namreč zaklicali ime našega filma, nisem mogel verjeti svojim ušesom. Nisem pričakoval nagrade, čeprav sem zelo verjel v naš film in v projekt, s katerim smo se ukvarjali lansko leto za uresničitev naše ideje.

Jan: Bil sem presenečen, kajti že dejstvo, da smo bili izbrani med 600 filmčki, je bilo nekaj neverjetnega za nas, sicer pa smo s tem filmom prejeli že štiri nagrade, dve v Sloveniji in dve v Italiji. Čeprav se je prestižnost nagrad v minu-

ski festival, prvič na festivalu Quindici19. Lepo je videti, da so bili poplačani ustvarjalnost, vloženo delo in trud; s to nagrado smo sklenili naše leto s filmom "sounds.".

Danijel: Na to vprašanje nimam odgovora, še zdaj ne vem, kako naj se počutim. Ko

ker sem opazil, da je bilo v dvorani veliko pomembnih osebnosti iz sveta filma, ki so se vedli kakor navadni gledalci.

Imate že kakšne načrte za prihodnost?

Aleksander: Imamo že nekaj lastnih projektov še v delu in že izdelanih, imamo pa tudi v načrtu, da se zme-nimo za kak drug film. Jan: Seveda imamo razne projekte, med letom nisem miroval, vsak je ustvarjal samostojno, kot je že povedal Alexander, in se ukvarjal s svojimi posnetki. Danijel se ne ukvarja prav dosti s filmi, Alexander pa ja. Imava drugačen stil in vizije glede nekaterih stvari, naši poti pa se med ustvarjanjem večkrat srečujeta. Sam bi rad nadaljeval po tej poti, saj je to, kar hočem delati v prihodnosti; upam, da mi bo šlo dobro, kakor mi je šlo do zdaj, ne vem pa, kam me bo ta pot pripeljala.

Danijel: Zelo sem vesel s svojo doseganjo filmsko izkušnjo in glede na to, da današnja družba zahteva od nas mladih, da razvijemo čim večje kompetence na več področjih in da se v teh izkažemo, upam, da mi bo ta izkušnja pomagala v prihodnosti. Zelo rad se bom še naprej ukvarjal s filmom, še bolj pa s fotografijo, s katero se skušam izražati in skušam sporočiti to, kar mislim o svetu okoli sebe.

Luka Paljč

lem letu stopnjevala, se nam je zdelo, da je ta nagrada že malce prevelika za nas. Šli smo v Rim z upanjem, da bi lahko kaj zmagali, saj so na tem tekmovanju dodelili sedem nagrad. Vedeli smo, da je "sounds." dober filmček, z dodelano vsebino, nismo si pa predstavljali, da bi lahko osvojili mednarodno nagrado, ki jo podeljuje nizozem-

so nas poklicali, naj stopimo na oder, se je zdelo vse zelo normalno: za nami je namreč sedel Oscarjev nagrajenec Strange-Hansen, kot da bi bil navaden povabljenec. Prese-nečen sem bil, ko so nam povedali, da smo zmagali z najboljšim italijanskim filmom, ne samo zaradi tega, ker so bila dela drugih udeležencev zelo kakovostna, ampak tudi,

Plečnikovo leto Lepotica na Ponikvah

Največje delo Jožeta Plečnika na Primorskem je cerkev Marijinega obiskanja na Ponikvah na Sentviški planoti. Gre za predelavo barokizirane gotske cerkve, ki jo je zasnoval Andrej iz Loke. Danes je že skorajda nepredstavljivo, da bi arhitekt sodobno obnovil in predelal gotsko cerkev. Prav pri Plečniku pa najdemo šolski primer, kako naj se sodobni umetnik loti dopolnjevanja stare mojstre: zelo spoštljivo in

leta imenovali Andrej iz Loža, je cerkev zgradil po letu 1480. Pred tem je leta 1477 zidal cerkve pri sv. Ivanu v Landarju, v Briščah in Ahtenu, leta 1480 pa v Porčinju, Sedlu pri Borjani in Volarjah pri Tolminu. Ker so partizani med vojno napadli Nemce ravno z griča, kjer je stala cerkev, so ti svetišče požgali ravno na dan Marijinega obiskanja, 2. julija 1944. Okupatorji so marca 1945 tudi minirali zvonik, ki pa se na srečo vendarle ni zrušil.

hkrati pogumno. Po drugi svetovni vojni, ko se je Primorska spet združila z matico Slovenijo, je ostareli Plečnik dobil priložnost ustvariti kaj tudi v deželi, ki mu je bila po srcu zelo blizu. Naredil je več načrtov, a uresničila sta se samo dva, partizanski spomenik v Vipavi in cerkev na Ponikvah.

Cerkev je pomembno delo slovenske gotike, ki je bila v času baroka temeljito prezidana. Stavbar Andrej iz Loke, ki so ga zaradi napačnega branja dolga

Plečnik se je prenovle lotil na prošnjo ponikovskega župnika Janeza Lapanje. Dr. Damjan Prelovšek v knjigi *Plečnikova sakralna umetnost* (Ognjišče 1999) omenja, da se je to začelo že leta 1948. Janez Lapanja pa v svojih spominih, ki so jih objavili v tedniku Družina, pravi, da se je to zgodilo šele novembra 1951, ko je obiskal Plečnika. Mojster je zaradi starosti gradbeni nadzor prepustil asistentu Antonu Bitencu, ki je skupaj z umetnostnim zgodovinarjem

Emilijanom Cevcem narisal cerkev in zbral podatke o njej. Načrt za cerkev je po pošti poslal februarja 1952, ko je zapadlo več metrov snega. Do pošte na Slapu pri Idriji se je župnik Lapanja težko prebil.

Potem pa se je zapletlo, ker oblasti v Tolminu niso dale dovoljenja za gradnjo. Oktobra 1954 je Lapanja spet šel do Plečnika, ki je gradbenemu nadzorstvu v Tolmin poslal pismo, da se je končno omehčalo. A težav ni bilo konec. Spomladi 1955 so pripravili apno, nato je občinski politik prihrumel v vas in zbral vse domačine v šoli. Pa se mu domačini niso dali. Potem se je

zapletlo z lesom, saj oblasti niso dovolile poseka. Od župnika so zahtevali, da se vpiše v provladno Cirilmetodij-sko društvo. Župnik se ni dal. Spet je odpotoval v Ljubljano k škofu Antonu Vovku, ki je upravljal slovenski del tržaško-koprške škofije. Škof se je obrnil na versko komisijo, ki je preučila načrte.

Župniku so, kot se spominja, dejali: "Kakšne osle imate tam v Tolminu, da vam branijo to uresničiti? Pojdite mirno domov, bomo že mi vse uredili". Prostovoljno delo se je tako lahko začelo in poleti 1955 so cerkev pozidali. Takrat je v vas prišel tudi Plečnik. S seboj je prinesel spremenjeni načrt malega zvonika in nekaj hrane za vaščane. Z delom je bil zelo zadovoljen.

/ str. 15
Tino Mamič

Katja Ferletič

TAKI SMO (8)

Nesrečna "Divina"

Pred kratkim smo v Novem glasu obeležili obletnico smrti priljubljene princeze Diane, 16. septembra pa je minilo že štirideset let od dneva, ko je pri komaj 53 letih svet zapustila druga modna ikona, čudovita, neizmerno nadarjena ženska z razburkanim ljubezenskim življenjem: "Divina" Maria Callas. V njen spomin bo od 15. septembra do 31. januarja na ogled razstava oblek, slik in filmskih posnetkov v milanskem gledališču Teatro alla Scala.

Anna Maria Cecilia Sophia Kalos se je rodila v New Yorku v družini grškega izvora. Že v otroških letih je pokazala veliko zanimanje za glasbo, petje in igranje klavirja. Ko so se starši ločili, se je z mamo in sestro vrnila v Atene in tam začela študij na konservatoriju. Kmalu je pokazala svoj izredni talent in tudi v času vojne je večkrat nastopala na atenskih odrih. Leta 1945 je zapustila Grčijo in se spet pridružila očetu v New Yorku, po dveh letih pa je odšla v Italijo in se začela pripravljati za prvi nastop na odru veronske arene. Tu je med drugimi spoznala svojega moža Giovannija Battista Meneghinija, ki je veliko pripomogel, da je Maria postala prava zvezda in blestela še posebno v 50. letih v milanskem gledališču Teatro alla Scala, v Metropolitan Opera House v New Yorku, v Civic Opera v Chicago, v Covent Garden v Londonu.

Maria Callas je postala mednarodna zvezda ne samo zaradi svojega neizmernega pevskega talenta, ampak tudi zaradi svojega brezhibnega stila. Tudi k temu je pripomogel Meneghini, ki je Mario, takrat še okorno in predebelo (tehtala je več kot 90 kilogramov), predstavil uspešni milanski modni oblikovalki Elviri Bouyeure Leonard - Biki. V tistih letih je bil moderen stil "new look", ki ga je ustvaril francoski modni genij Christian Dior, torej široka krila in zelo ozke jopice, stisnjene v pasu. Maria je sama razumela, da mora nujno shujšati, če si hoče ustvariti zapeljivo podobo, zato je v kratkem času postala zelo vitka.

Postala je samozavestna in šarmanтна. Tudi v vsakdanjem življenju se je premikala kot na odru, imela je čudovit obraz in dolg tanek vrat. S svojimi lepimi, črnimi lasmi in novo postavo je očarala tudi Biki, ki se je hitro lotila dela.

Maria in Biki sta ustvarili podobo "Divine", tako da sta posnemali eleganco Audrey Hepburn: obleke, torbice, klobučki in make-up so bili zelo podobni tistim hollywoodske igralki. V Marini garderobi so visele krasne Bikine stvaritve v močnih

barvah. Ženski sta ljubili rdečo, živo zeleno, modro, črno in rumeno, zlato barvo. Pozimi je Maria nosila dragocena krzna, še posebno je ljubila činčilajeva, nakit in pisane fularje, ki si jih je znala spretno oviti okoli vratu. Na vsako Mariino obleko je Biki napisala številko, tako da ji je lahko pripravila zvezek, na katerem je s številkami zabeležila različne kombinacije, in s tem pomagala "Divini", da je v kratkem času tudi med svojimi potovanji sestavila čudovite komplete. Maria je tako postala svetovno znana za svojo eleganco in s tem navdušila tudi vse tiste ljudi, ki se niso zanimali za njene glasbene performance. Zelo pomenljiv je bil njen nastop v pariški Opera' leta 1958, ko so jo snemali in odrsko delo predvajali po televizijskih postajah dvanajstih evropskih držav. Maria je nastopila odeta v čudovito dolgo rdečo žametno obleko in nosila je diamante: nastal je t. i. "Callas style". Med občinstvom je ti-ti večer sedel tudi grški bogataš Aristotel Onassis, ki je Mario povabil na križarjenje z jahto "Christina", na kateri je bil prisoten tudi Winston Churchill in druge pomembne osebnosti.

Za to priložnost ji je Biki pripravila zelo bogato garderobo: kompleti s hlačami, krila iz lahkih tkanin in diskretne kopalke za čez dan, dolge obleke in fularji za elegantne večere na jahti. Maria se je zaljubila, a še ni vedela, da se je tedaj začelo njeno obdobje žalosti in samote. Pustila je moža in vzpostavila ljubezensko razmerje z grškim bogatašem. Onassis ni bil vedno prijazen z njo in Maria je vedno manj pela. Njen glas ni bil več krasen kot prej in njeni nastopi niso bili več tako kakovostni. Mediji so jo preganjali in sploh ni imela več zasebnega življenja, zato je njeno duševno stanje postalo kritično. Smrtonosni udarec ji je Onassis dal leta 1968, ko jo je zapustil za Kennedyjevo vdovo Jacqueline. Maria je zašla v hudo depresijo, iz katere se ni nikoli več izvlekla.

Na začetku sedemdesetih let je "Divina" skušala najti srečo v svetu filma in z zadnjo pevsko turnejo. Tudi takrat ji je zvesta Biki s svojim delom in prijateljskimi nasveti stala ob strani. Maria ni dosegla zaželjenega uspeha, njena kariera se je končala. Zaprta se je v svoje pariško stanovanje, kjer je v družbi služabnikov Brune in Ferruccia živela do smrti leta 1977. Njen pepel so prijatelji raztrosili v Egejsko morje.

Mariin lik je prešel v mit, prestopil je meje sveta opernega petja in očaral množice, ki kljub minevanju časa še vedno sanjajo o njeni eleganci in njenem nesrečnem ljubezenskem življenju.

Pobuda za odpoklic ljubljanskega župana Zorana Jankovića

Polemično pred referendumom o drugem železniškem tiru med Divačo in Koprom!

Politične razmere v Sloveniji se slabšajo, kar naj bi bilo po mnenju opozicijskih strank in večine gibanj civilne družbe posledica približevanja pomembnih dogodkov, najbolj volitev na raznih ravneh. Prvi obračun razmerja med opozicijo in vladajočo koalicijo, bo v nedeljo, 24. septembra, z referendumom o primernosti obstoječega zakona o gradnji drugega tira železniške povezave med Divačo in Koprom.

O tej povezavi je tik pred referendumom še veliko neznank, različnih mnenj in trditev politikov in strokovnjakov, zlasti o primernosti smeri drugega tira, o stroških gradnje ter tudi o rokih izgradnje. Glede stroškov imamo različne cene, ki jih navajajo predstavniki vlade in vladajočih strank. Po njihovem mnenju bi stroški gradnje omenjenega železniškega odseka znašali od 720 milijonov do milijarde 800 milijonov evrov. Razlika je torej več kot milijarda, ali 2,5-kratna. Vlada tudi pretirava z navedbo, da bo ob 27 kilometrov dolgi progi ustvarjenih in zagotovljenih kar 9.000 novih delovnih mest. To bi pomenilo, da bi eno delovno mesto ustvarili na vsake tri metre proge. Vlada je, kljub temu da o zakonu še ni odločeno, ustanovila posebno podjetje za gradnjo, naziva se 2TDK, ki ga vo-

di Metod Dragonja, nekdanji državni sekretar v zdajšnji vladi Mira Cerarja. Vlada je tudi že naročila nekatera pripravljala dela za progo in si v proračunu zagotovila 97 tisoč evrov za prepričevanje volivcev pred referendumom. S tem je v podrejen in neenakopraven položaj postavila druge sodelujoče v referendumski kampanji, predvsem civilno iniciativo Davkoplačevalci se ne damo, pobudnico referendum, ki je vse svoje delovanje financirala z lastnimi sredstvi.

Če referendum o zakonu o drugem tiru v nedeljo, 24. septembra, ne bi uspel, ima iniciativa Davkoplačevalci se ne damo, pobudnico referendum, ki je vse svoje delovanje financirala z lastnimi sredstvi. Če referendum o zakonu o drugem tiru v nedeljo, 24. septembra, ne bi uspel, ima iniciativa Davkoplačevalci se ne damo, pobudnico referendum, ki je vse svoje delovanje financirala z lastnimi sredstvi. Če referendum o zakonu o drugem tiru v nedeljo, 24. septembra, ne bi uspel, ima iniciativa Davkoplačevalci se ne damo, pobudnico referendum, ki je vse svoje delovanje financirala z lastnimi sredstvi.

in vrnitvi v domovino je doživel buren odziv, pravi pogrom, ko je zapisal, da je splav umor. Zaradi tega mnenja mu je vlada odrekla prej zagotovljeno podporo in soglasje za mesto člana odbora

Združenih narodov za človekove pravice. Največji slovenski pravni strokovnjak, za kar velja dr. Boštjan M. Zupančič, je v dolgem intervjuju za tedenski magazin Reporter menil, "da je v Sloveniji resnica postala luksuz, ki pa si ga on še lahko privoščiti. Zgodila se nam je globoka država". (Ta opredelitev naj bi pomenila slabljenje demokratske države.) "Umik predloga za mesto člana odbora Združenih narodov za človekove pravice zame ni previsoka cena. Osemnajst let sem bil sodnik na Evropskem sodišču za človekove

pravice, bil sem podpredsednik komiteja OZN proti mučenju. Pa še to: Odbor Združenih narodov za človekove pravice vodi nekdo iz Savdske Arabije, znane kršilke osnovnih človekovih pravic, kar

veliko pove".

V omenjenem intervjuju je dr. Boštjan M. Zupančič ponovil, "da je splav nekaj nesprejemljivega, da je nerodni otrok tudi pravni subjekt. Imam celo informacijo, da so z ljubljanske ginekologije po izvedenih splavih placent, to je posteljice, prodajali v Italijo za kozmetične kreme". Glede razmer na drugih področjih v državi pravi, "da je ljubljanska Pravna fakulteta uničila pravno državo, Medicinska fakulteta pa bo morda uničila zdravstveni sistem. Tudi sedanji minister za pravosodje Goran Kle-

menčič se je spremenil. On je pomagal odpraviti tudi zdajšnjega ustavnega sodnika Klemenca Jakliča. Tudi globoka država se ne bo sesula sama od sebe". Zaradi besa in nasprotovanja dr. Boštjanu M. Zupančiču so ga v oddaji Tednik na nacionalni televiziji uvrstili v družbo rasistov, nacistov, šovinistov in seksistov, tudi zato, ker naj bi širil sovražni in seksistični govor.

Več enakih ali drugačnih kritičnih mnenj je izrekel tudi kardinal dr. Franc Rode v pridigi ob praznovanju 1000-letnice župnije Št. Vid pri Stični na Dolenjskem. V svojem znanem slogu je dejal, "da zadnje čase pri nas narašča nestrpnost do vernih, celo sovraštvo. Priča smo stalnim napadom na Cerkve, nenehnim pogrevanjem njenih grehov iz preteklosti, s strani ljudi brez vsake zgodovinske izobrazbe. Človek se zgrozi ob zabitosti in primitivnosti nekaterih članov ali pisembralcev v naših časopisih. Ne dopustimo, da bi nam režimski mediji, polni pritajenega sovraštva do Cerkve, grenili življenje". Med dogodki v Sloveniji, teh je veliko in so raznoliki, omenjam pobudo Tomaža Erzarja, objavljeno v tedniku Družina, za odstop župana mestne občine Ljubljana, Zorana Jankovića. Dolžijo ga namreč domnevnega kriminalnega

dejanja zoper spolno nedotakljivost neke ženske, ki je živel v stiski. Pobudnik zahteve za odstop župana Zorana Jankovića je zapisal, "da ta nezaslišana zloraba moči ni povzročila le zgražanja, ogorčenja in jeze, ampak je razkrila, kako globok prezir do ljudi in samega sebe usmerja nekatere ljudi v politiko". Zaradi domnevne zlorabe spolne nedotakljivosti neke brezposelne ženske, ki je živel v stiski, in v podporo pobudi za odstop župana Zorana Jankovića so v Ljubljani začeli pobirati tudi podpise njenih prebivalcev. Nekaj prvih podpisov znanih in uglednih oseb je objavljenih v tedniku Družina.

Seveda pa je med najpomembnejšimi dogodki v Sloveniji, ki še potekajo, proslavljanje 15. septembra iz leta 1947, praznika združitve Primorske z matično domovino Slovenijo, ki pa je bila tedaj, žal, še del Jugoslavije. V Novi Gorici hkrati obeležujejo 70-letnico začetka graditve tega mesta, kar je tudi pomemben in velik dogodek. V čast dogodkov in mesta je v množični izdaji (34.000 izvodov) izšla posebna publikacija z naslovom *Skupnih 70*. V njej je objavljenih zelo veliko prispevkov in pričevanj o Novi Gorici, ki bodo vsaj nekateri zagotovo tudi predmet nadaljnjih razmišljanj in ocen. Za zdaj iz omenjene publikacije povzemam podatke, da ima mesto Nova Gorica, skupaj z vanjo vključenim naseljem Pristava, nekaj več kot 13.300 prebivalcev.

Marijan Drobež

Kratke

Etnološko-literarna večera

V sredo, 4. oktobra 2017, ob 20. uri v Rotundi bl. Elija v Kopru (Dijaška 5) in

na soboto, 7. oktobra 2017, ob 20. uri v dvorani krajevne skupnosti v Skriljah (Šola).
Gost večera bo Ivan Mamič iz Skrilj, upokojeni gradbenik, vitez Božjega groba in nekdanji parlamentarec. Poleti je izšla njegova knjiga spominov z opisi življenja po drugi svetovni vojni, ki je poln etnoloških posebnosti. Knjigo bosta predstavila avtor Ivan Mamič in njegov sin Tino Mamič. Avtor bo knjigo tudi podpisoval. Vstop je prost. Večera organizirajo: Socialna akademija, KKI Koper, Župnija Koper, Župnija Kamnje in HKD istra

V SNG Nova Gorica prva in druga premiera v sezoni 2017/2018: Barufe

V Slovenskem narodnem gledališču se bo v četrtek, 21. septembra 2017, začela nova gledališka sezona. V veliki dvorani novogoriškega gledališča bo ob 20. uri krstno zažvela predstava Barufe. Po dobro poznani Goldonijevi komediji jo je priredil Predrag Lucić, režiral pa Vito Taufer. Komedijo "strasti in norosti, ob kateri odpove vsaka arbitraža", so ustvarila štiri gledališča iz treh sosednjih držav: Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, Gledališče Koper,

Slovensko stalno gledališče Trst, hrvaško gledališče Istarsko narodno kazalište – Gradsko kazalište Pula. Ambientarno premiero je predstava doživela v letošnjem juniju na Martinčevem trgu v Kopru na Primorskem poletnem festivalu. Tokrat bo prva premiera na matičnem odru koproducentov, in sicer v SNG Nova Gorica (do konca leta bodo sledile še premiere na odrih v Gledališču Koper, INK – GK Pula in SSG Trst). V njej igrajo Gojmir Lešnjak Gojc, Marjeta Slamič, Maša Grošelj

Ronja, razbojniška hči

V torek, 26. septembra 2017, bo ob 18. uri na velikem odru SNG Nova Gorica druga premierni uprizoritev v letošnji gledališki sezoni, in sicer glasbena predstava Ronja, razbojniška hči, ki je namenjena otrokom od devet let do... Avtorica dela je slavna Astrid Lindgren, avtorica dramatisacije pa Annina Enckell. V slovenskem prevodu Andreja Jakliča bo predstava zaživela v režiji Juša A. Zidarja. Songe je napisal Milan Jesih. Predstavo izoblikujejo igralci Urška Taufer, Gorazd Jakomini, Maja Nemec, Gregor Prah k. g. / Andrej Zalesjak, Blaž Valič, Ana Facchini, Peter Harl, Jure Kopušar, Nejc Cijan Garlatti k. g., Dušanka Ristić, pa še bobnarja Vladimir Hmeljak / Sergej Radelović RunJoe k. g.

Praznik Mestne občine Nova Gorica ob 70-letnici ustanovitve mesta in priključitve Primorski Slovesna podelitev priznanj zaslužnim

Letošnji praznik Mestne občine Nova Gorica je bil še posebno slovesen, saj je potekal ob 70-letnici ustanovitve mesta in ob praznovanju priključitve Primorske matični domovini – žal sta iz nje takrat izpadli mesti Gorica in Trst, zato ima za nas "zamejske" Slovence to praznično vzdušje kar grenak priokus.

V petek, 8. septembra 2017, se je velika dvorana Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica napolnila do zadnjega kotička. Praznika MO Nova Gorica se je letošnji udeležil sam predsednik Republike Slovenije Borut Pahor, ki je z novogoriškim županom Matejem Arčonom izročil zelo zaslužnemu zgodovinarju dr. Branku Marušiču, rojenemu v Gorici 4. februarja 1938, naziv

Predsednik RS B. Pahor in župan M. Arčon z B. Marušičem in S. Primožičem (foto Leo C.)

horjeve družbe v Gorici. Naj ob tem imenovanju spomnimo bralce, da ta častni naslov nosi za svoje zasluge na literarnem raziskovalnem področju tudi prof. Lojzka Bratuž.

Župan Arčon je podelil še pet občinskih plaket. Prejeli so jih Društvo invalidov Dornberk ob 20-letnici delovanja, Turistično društvo Šempas za dolgoletno delo na področju turistične promocije kraja, družba Kreadom za izredne ustvarjalne dosežke v umetnosti in kulturi, Marjan Devetak za dolgoletno prostovoljno vsestransko delo in organizacijsko delo v atletiki in ne nazadnje naš goriški vinogradnik in podjetnik Silvan Primožič, ki ga tu pri nas vsi poznamo kot mnogo vrsto let

angažiranega člana naše edine slovenske stranke v Italiji, Slovenske skupnosti. Plaketo je dobil za opravljeno delo na področju sodelovanja med Goricami ter za ohranjanje slovenstva na Goriškem. Za to priznanje Silvanu Primožiču iskreno čestitamo vsi, ki cenimo njegovo prizadevanje v prid naši slovenski skupnosti, in se z njim veselimo ob tem osebnem zadoščenju, ki vsaj malce odtehta vsa njegova prizadevanja.

Treh občinskih nagrad pa so bili deležni Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Veteran Nova Gorica za aktivno udeležbo v skrbi za povezovanje ter ohranjanje spomina na osamosvojitveno vojno in skrb za

pravice veteranov vojne za Slovenijo, Primorski tehnološki park za izredne dosežke na področju startup podjetništva in dramski igralec Sergej Ferrari za dolgoletno delo na področju kulture in umetnosti na Goriškem; njegove igralske stvaritve nosimo v spominu še iz stare solkanske dvorane. Nagrado Franceta Bevka je prejel instrumentalist Zlatko Kaučič za izredne ustvarjalne dosežke v umetnosti in kulturi. Župan Arčon je v svojem nagovoru ob spominih na pionirsko delo graditeljev novonastalega mesta Nova Gorica omenil tudi projekta Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje Soča in Zdravstvo ter pripravo na kandidaturu Nove Gorice za evropsko prestolnico kulture leta 2025.

Maloštevilni zamejci, prisotni na prazniku, so bili zelo presenečeni, ker se je slovesnosti udeležil tudi goriški župan Rodolfo Ziberna; isti večer je bil namreč v goriškem gledališču Verdi koncert ob 70-letnici priključitve našega mesta Italiji. Morda se resnično kaj premika tudi v desni sredini italijanske politike...

Kulturni program so izoblikovali mladi plesalci MN Dance Company pod vodstvom plesnega para Nastje Bremec & Michala Rynie ob glasbeni spremljavi Zlatka Kaučiča in Kombo B ter Godalnega kvarteta Exandi. S plesom in glasbo so predstavili razvoj mesta vrtnic in svojo navezanost nanj, pa še želje, kakšno naj bi bilo to mesto v prihodnosti.

Iva Koršič

O slovenskih izseljencih v Argentini

“Kri, ki teče po naših žilah, je razlog našega obstoja” (3)

V prvih dveh prispevkih sem slovensko skupnost v Entre Riosu orisal z vidika nelahke in nejasne zgodovine. A ozirom se zdaj še v sedanjost. Slovenska skupnost v Entre Riosu danes doživlja pravo renesanso. Svoje potovanje med rojaki lahko opišem le s presežniki. Redkokje človek doživi toliko gostoljubja in se počuti tako toplo sprejetega.

Slovinci so leta 2002 ustanovili društvo Triglav, ki je zelo aktivno in bo letos 16. novembra praznovalo 15-letnico delovanja. Društvo je zelo aktivno na najrazličnejših področjih. Enkrat na mesec imajo tečaj slovenščine, za katerega se iz Buenos Airesa pripelje Marjetka Stariha, potomka povojne politične migracije, ki pa so se ji rojaki v Entre Riosu zelo prikupili in nanje gleda z veliko simpatijo, tako da ji tudi šest ur vožnje enkrat mesečno ni odveč. Namen tečaja ni le učenje jezika, ampak širše spoznavanje slovenske kulture in zgodovine. Veliko posameznikov, ki iščejo svoje korenine in šele odkrivajo, da imajo prednike Slovence, prihaja na tečaj. Med svojim obiskom sem slišal veliko ganljivih izpovedi. Udeleženka srednjih let mi je tako dejala, da ima celo stanovanje poplajeno z listki s slovenskimi poimenovanji stvari. “Tako se jih najhitreje zapomnim”, pravi. Druga, gospa v poznih srednjih letih, pravi, da jo sodelavke večkrat začudeno sprašujejo, le kako bi ji znanje slovenščine lahko koristilo. Pravi, da jim vedno odvrne: “Seveda mi koristi, razširim si um, pridobim novo znanje in spoznavam, od kod prihajam”. Priznava sicer, da je bila po prvih nekaj tečajih povsem obupana, saj ni razumela popolnoma ničesar in ni verjela, da bi se jezika lahko kdaj naučila. “A zdaj sem se že sprijaznila s tem, da se ga bom morala pač učiti do konca življenja”, pravi.

Od leta 2006 dalje ima društvo vsako soboto tudi enourno oddajo na lokalnem radiu. Oddaja poteka večinoma v španščini, ob nekaj slovenskih stavkih, z namenom, da bi dosegla čim širši krog poslušalcev. V oddaji predstavljajo kulturne, zgodovinske in turistične znamenitosti Slovenije,

vtirijo in predstavljajo slovensko glasbo, glede na to, kaj je aktualno, pa oddaje namenja tudi splošni tematiki. Ob obisku sem tako tudi kot gost oddaje predstavljal svoje raziskovanje v podrobnostih, zanimalo jih je popolnoma vse o vseh slovenskih skupnostih kjerkoli po svetu. Posebej velja omeniti, da so redna vsebina oddaj tudi kuharski recepti tipičnih slovenskih jedi, ki jih predstavlja član društva Triglav in navdušen Slovenec Carlos Savor.

pričati, da niso avstrijske narodnosti. Društvo je poskrbelo, da je v prestolnici Parana eden izmed osrednjih trgov poimenovan Slovenski park, da je ena najpomembnejših ulic Avenia Republica de Eslovenia, da je v parku pred osrednjo cerkvijo spomenik Slovincem, kjer so poleg zgodovinskih dejstev navedeni tudi vsi slovenski priimki, ki so v provinci, da bi se čim več ljudi, ki to vidijo, zavedalo slovenskega porekla, v cerkvi pa je slika Marije Pomagaj z

Recepte zbira že leta, prav pred mesecem dni pa je izšla njegova knjiga *Cocina Eslovena (Slovenska kuhinja)*, ki je prva knjiga v španščini o slovenski kuhinji. Redne tedenske oddaje vodi Terecita Morales, predsednica društva Triglav, zelo pozitivna in zavzeta gospa. Zanimivo je, da sama nima slovenskih prednikov, ampak prihaja s severa Argentine. Primožila pa se je v provinco Entre Rios k možu Slovincu ter se z obilo energije posveča promociji slovenske kulture, ki jo zelo privlačuje. Tudi vsi trije sinovi so od njiju prevzeli ljubezen do slovenstva.

Društvo si zelo prizadeva ohraniti stike tudi z drugimi slovenskimi skupnostmi. Tako odhajajo na vse večje slovenske v Rosario ter v Buenos Aires, udeležujejo se tudi vsakoletnega vseslovenskega romanja v Lujan. Zelo pomembno, kar društvo dela, je promocija slovenske migracije in slovenske kulture med splošno javnostjo. To, da so bili med naseljenci tudi Slovenci, namreč še vedno nikakor ni splošno znano. Tudi med slovenskimi potomci se še najdejo tudi takšni, ki se jih nikakor ne da pre-

Brezij. Društvo Triglav vsako leto organizira tudi proslavo za dan slovenske državnosti ter več drugih prireditev, na katerih promovirajo Slovenijo. Poleg društva Triglav je bilo v provinci pred kratkim ustanovljeno še drugo društvo, poimenovano Slovenski duh. Poleg v prestolnici Parana je slovenska prisotnost zelo izrazita še v več drugih krajih. Prva slovenska naselbina je bila San Benito. Tam imajo danes v cerkvi sliko s podobo Svetogorske Marije (na Brezje pa so nesli kipec Lujanske Marije, ki je zdaj ob levem stranskem oltarju naše bazilike). Ko je tam začelo primanjkovati prostora, so se ljudje začeli naseljevati v okolici kraja Cerrito, kjer tudi najdemo kot spomenik slovenski kozolec ter številne druge ornamente. Šola v Cerritu je bila ustanovljena za slovenske naseljence. V 110 letih obstoja je 92 % priimkov bilo slovenskih. Tudi danes je dolgoletna ravnateljica šole Slovenka.

Ob mojem obisku so v Cerritu ravno praznovali krajevni praznik. Poleg stojnic so priredili tudi razstavo o slovenskem arhitektu iz

Buenos Airesa, Viktorju Sulčiču. Na praznovanje so me pripeljali iz Parana. Sprejel me je sam župan, intervjuvali dve lokalni televiziji, z odra sem moral nagovoriti večtisočglavo množico. Obisk nekoga iz Slovenije je za številne ljudi tukaj nekaj posebnega. Človek prav v zraku čuti, kako jih žejajo po spoznavanju korenin.

S Cerritom pa je povezana tudi prav posebna zgodba. Ko se je vedenje o slovenskem izvoru bolj razširilo, so medse prvi povabili takratnega slovenskega veleposlanika v Argentini Avgušтина Vivoda. Ta jim je šaljivo dejal, da pride, če se otroci naučijo zapeti vsaj eno slovensko pesem. Kakšen obisk pa so mu nato pripravili! Ko se je z letališča pripeljal do Cerrita, ga je tam za zadnji del poti pričakala skupina gavčev (južnoameriških kavbojev), ki so v tradicionalnih nošah ter na konjih mahali veleposlaniku v pozdrav z velikimi slovenskimi zastavami. Ko je prišel iz avta, ga je pred šolo pričakal špalir otrok, ki so mu v pozdrav mahali z zastavicami, nato pa mu je otroški zborček zapel nekaj slovenskih pesmi, ki se jih je zanj naučil. Ko mi je o tem

pripovedoval častni konzul Carlos Bizai, se mu je zlomil glas in so mu tudi še po več kot desetletju od ganjenosti prišle solze v oči. Kraji z izrazito slovensko prisotnostjo so še Haselkamp, Maria Grande, Federal, Chajari in Lucas Gonzales. Tudi glede tegale so mi povedali zelo zanimivo zgodbo. Pred desetletjem je bila županja gospa, ki se je pisala Mavrič (Mavrich). Mislila je, da je Nemka, a je spremenila mnenje, ko je pokazala takratnemu veleposlaniku Vivodu pradedkova pisma prababici, ki so se začnala: “Moja ljuba žena ...”. Ko je izvedela, da je Slovenka, je poimenovala dve ulici in en trg Avenia de Republika de Eslovenia, začela je organizirati festivale itd. Avguštin Vivod mi je slikovito rekel: “Jo je začelo razganjati”. Glede na več takšnih izkušenj je svoje misli strnil tako: “Ko Slovenec ugotovi, da je slovenskega rodu, ne glede na kolenjo, se v njem nekaj premakne”.

Naj končam z osebno dogodivščino, dogodkom, ki se me je ob vseh ganljivih in pristranskih srečanjih najbolj dotaknil. Družina, v kateri je mož oz. oče slovenskih korenin, me je povabila na večerjo. Med vožnjo proti njihovi hiši, so poklicali predsed-

nico društva Triglav Teresito in njegega moža, ki sta me peljala tja, ter dejali, da imajo zame majhno presečenje. Ko smo prispeli v hišo, nas je na pragu čakal lastnik v slovenski narodni noši, na hišo je izobesil slovensko in argentinsko zastavo, na dimnik pa slovenski grb. Ko smo vstopili v jedilnico, je tam visela še ena slovenska zastava, na steni pa napis dobrodošli. Na

večerjo so meni v čast povabili 15 ljudi. Cel večer se je v ozadju vrtela slovenska glasba. In, kar je najzanimivejše, gostitelj Daniel Fatur, star 67 let, sploh ni bil še nikoli v Sloveniji. Ima pa v hiši leseno škatlo, v kateri ima zemljo iz Slovenije, ki so mu jo prinesli entereioški rojaki, ki so domovino prednikov že obiskali. Turizem iskanja korenin je tudi tukaj zelo prisoten. Že zadnje dni avgusta je prišla v Slovenijo skupina devetih ljudi, ki so želeli najti hiše prednikov in v arhivih poiskati družinske podatke. Organizatorica potovanja, 30-letna Mariela Srebrnič, je hkrati opravljala kar tri službe, da je lahko prihranila dovolj za potovanje. Pravi, da gre za njen “življenjski projekt”.

Namen prispevka ni bil končati zgodbo o Slovincih v Entre Riosu, ampak pokazati, koliko je še odprtega, koliko raziskovanja bi bilo še potrebnega ter koliko informacij nam še manjka. Glede na veselo vrvenje in žuborenje, v katerem se slovenska skupnost v tej severni provinci v zadnjih letih znova prebujala, popisovanje ne bi bilo le zgodovinsko, ampak tudi še kako aktualno.

/konec
Dejan Valentinčič

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (168)

Kandida (4)

Naš metabolizem je oblikovan za pomanjkanje in ne obilje, človek pa za vsakodnevno hojo (vsaj 4 ure) in ne za sedenje za pisalno mizo.

Že leta 1916 je bila priznana vloga nekaterih bakterij kot nespecifičnih imunskih stimulansov. Zato je delujoča probiotična flora pomemben znak za zdravo telo. Živimo v nenehnem stiku z virusi in bakterijami, ki jih dihamo in vnašamo s prehrano, saj samo okolje ni sterilno. Kljub temu v večini primerov ne zbolimo, saj je imunska obramba telesa močna in ji uspe nevtralizirati infekcijske agense. 40 % imunskih celic v telesu se nahaja v črevesju in nadaljnjih 20 % je umeščenih v limfni tkivih sluznice. Razlika med sposobnim in nesposobnim imunskim sistemom je definirana s številnimi dejavniki, ki spodbujajo razvoj imunskega spomina in imunske inteligence. Znano je, da je sposobnost učenja imunskega sistema največja v prvem obdobju življenja (do približno 12 – 14 let), nato se počasi letno zmanjšuje vse do starosti, obdobja, v katerem si težje opomoremo od okužb.

V črevesni sluznici se proizvajajo, kot sem že navedla, IgA, ki delujejo protivirusno in antibakterijsko ter aktivirajo črevesne encime. Zmanjšana prisotnost IgA je bila dokazana pri različnih boleznih avtoimunske narave, kot so revmatoidni artritis, lupus, kronični hepatitis, tiroiditis, v primeru raka itd. Probiotiki so pa uspešni, ker spodbujajo rast IgA, predvsem *Saccharomyces boulardii*.

Inteligenca imunskega sistema tiči v njegovi sposobnosti hitrega prilagajanja nenehnim stimula-

cijam, ki se izvajajo od poroda naprej, ko je imunski sistem sposoben spopadanja z dražljaji v prvih letih življenja, tj. med drugim in štirinajstim letom življenja. Nenehna stimulacija ne izčrpa imunskega sistema, vendar mora biti temu primerna. Naloge ne smejo biti pretežke za telo, ampak postopne, imunski sistem pa moramo vzgajati že od zgodnje mladosti, da bomo dosegli hitrejši in polnejši črevesni sloj dobrih bakterij. Same naloge mora opraviti imunski sistem, saj je to temelj za razvoj imunske inteligence, in ne antibiotik. Otroci morajo biti “zdravo” bolni in samo tako se bo pravilno zgradil imunski sistem. Če bo črevesje delovalo pravilno, bo tudi um čistejši v starosti in možgani se ne bodo starali, pravilna črevesna ekologija in nepatološka imunska stimulacija pa ohranjata in okrepiata zdravje telesa.

Kandida, ko poraste v patogeno glivo, vse omenjene procese zavira. Kako diagnosticirati kandido? Z biopsijo, test s kozarcem ni zanesljiv, na irisu se sicer vidi porast parazita, ampak iridologija v naturopatiji ni diagnostična metoda, saj, če bi taka postala, bi izgubila svojo učinkovitost.

Česen ter zelišča, ki delujejo protiparazitno, kandido težko ubijejo, jo lahko zavirajo, težko jo pa ubijejo, kajti samo gliva ubije glivo!

Še toliko bolj pomembno je to takrat, ko govorimo o globoki kandidi, ki je impregnirala vezivno tkivo, kar pomeni, da se je obolenje že velikokrat ponovilo. Takrat ne deluje antibiotična kura, ampak samo probiotična kura.

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljč, e-mail palj@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franca Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 19. septembra, ob 14. uri

Otožnost jeseni

Tipkanje v deževni nedelji

Tako prijetno toplo je bilo še takrat, ko me je nekdanja sovaščanka vprašala, zakaj se ne veselim najlepšega letnega časa... jeseni. Bila bi krivična, če bi trdila, da jesen nikoli ni lepa. So dnevi, ki so polni poezije, nežne poezije v barvah. Jesen, predvsem če ni te obilice dežja, ki ga imamo letos, zna biti prelestna in magična. In nežna, topla, zlato rumena barva lahko pozlati svet. Pa tudi misli, če se ji predamo in pozabimo na sivino, ki jo nosimo v sebi. A kljub vsej magični lepoti ima ta zlato rumena pokrajina vendarle, neke čisto na dnu, prizvok tistega žalostnega, tistega bolečega, tistega dušičnega minevanja. Jesen življenja... Morda je ravno to razlog, da jeseni ne maram. Ker diši po nečem, ki se počasi izteka. Jesen življenja ima težak prizvok. Najraje bi človek šel, se vrnil nekam med zelenje in iskal poletje. Iskal svetlobo. Iskal življenje. Jesen življenja je lahko samo siva. Nobene barve. Ničesar zlatega ni več.

In zato živim za večno poletje, hlinim, sanjam o večnem poletju. Vem, da je laž, vem, da je nemogoče, da bi bilo poletje večno. Ni pa res, da bi se ga naveličala. Jaz bi se poletja nikoli ne naveličala, gale kože pod soncem, lahke, ohlapne majice, sandalov, peska in zaprašenih cest, asfalta, ki se topi v soncu, morja, ki se oprijemlje kože, in svetlobe brez konca. Poletja se ne moreš naveličati. Je kot življenje. Tudi življenje se ne moreš naveličati. Vsaj jaz ne. Ljudje živimo za svetlobo. Obožujem svetlobo. Tisto, ko zatisneš veke, pa ti seže vseeno do srca. Tisto, ki jo okušaš z zaprtimi očmi in te prebuja zjutraj. In ti ne pusti, da bi spal, da bi zamujal lepo. Da bi zamujal življenje. Tisto svetlobo ljubim, ki greje, ki preganja žalost in zle misli. Tisto, ki gleda v prihodnost in pušča za seboj temo preteklosti. Enostavno lažje je, ko je svetlo, ko ni teh težkih, pretečnih oblakov. Vse je lažje. Predvsem pa živeti. Ne vem, zakaj tako potrebujem svetlobo. Mož mi včasih

teži, da prižigam preveč luči, da nisem varčna. Res jih prižigam. Nekoč sem kupovala samo žarnice za sto votov. Zdaj so mi varčne sijalke pretemne, prenežne. Doma potrebujem svetlobo. In poleti že navsezgodaj zjutraj odprem vsa okna, da lahko sonce vstopi. Skupaj z vetrom in svetlobo. Morda je to značilno za ljudi, ki jim prepogostokrat lega otožnost v dušo. Tista moreča otožnost, ki jo je potem tako težko na kateri koli način pregnati, pa čeprav zna biti otožnost lepa. Včasih, ko se spaja s srečo. Svetloba začne polagoma bledeti že neke avgusta. A septembra postane jasno kot na dlani. Konec je. Tema prihaja. Tema popoldnevov, tema dolgih večerov. Tema v nas in okoli nas. Večeri prihajajo vse prej, kot bi nam hoteli krasti ure, življenje. Večeri so vse daljši in zjutraj, ko nas obveznosti prisilijo, da vstajamo ob zori, je zunaj še tema. Tako gosta, da se na

vadno skrijem pod odejo in stisnem v klobčič, da bi ušla prihajajočemu dnevu. Ah, tista poletna jutra, ko je ob petih že svetlo, ko ptičji spev mizem. Svetloba je nekako kot zdravilo. Poživilo. Morda celo mamilo. Ne vem, ali se samo meni dogaja, da sem zvečer največji pesimist, ko se zjutraj zbudim in je zunaj sonce, pa se mi zazdi vse lahko. Težav ni več, ovire so premagane, poguma je na pretek. Tema prinaša strah, negotovost, bojazn. Ko zasije sonce, je vse lažje. Predvsem živeti je lažje. In to ni malo. Vem, kako sem včasih kot otrok težko zaspala. Veliko otrok je takih, da jih je strah teme. Misli postanejo tedaj ogromne, prevelike. Tema je dušična, težka, včasih tako gosta, da ne moreš skozi njo. In polna je sovražnih zvokov, polna neznanih bitij, polna vsega tistega, česar ne maramo. Predvsem spominov, bojazni, bolečine. Mama mi je kot majhni deklici kupila lučko, ki je v moji sobi gorela celo noč. Spominjam se, da sem včasih odprla oči, samo da sem preverila, ali lučka še gori.

Sploh ne vem, če jih še prodajajo, te male nočne lučke, ki so bile namenjene predvsem otrokom in so imele najbolj čudne in simpatične oblike. Da so lahko preganjale strah. In temo seveda. Prijateljica, ki dela v tržaški bolnišnici Burlo, mi je povedala, da so bili zadnjič, ko je bila tema in je lilo ves dan, vsi depresivni. Kolegi in bolniki. Tudi zdravniki se torej bojijo teme in sivine. Kot vsi ljudje. Zdaj me teme ni več strah. Odrasli smo tako utrjeni in naveličani dneva, da radi zaspiamo. Samo včasih, ko sem bolna ali ko imam vročino, še spim z majhno lučko. Da lažje verjamem, da bo minilo, in da prežinem težke misli. Luč. Danes je po tednu dežja in norih neurij, ki je v gore prineslo tisti zopni septembrski sneg, pozno zvečer posijalo sonce. Celo mavrica je obarvala nebo in pobočja. Barvna mavrica. Svetla in lepa. Kot bi se odvalil težak kamen s srca. Nasmeh se sam riše na obrazu. Mavrica govori o tem, da so sanje mogoče. Ah, sonce, svetloba, toplota. Brez tega ni življenja. Mraz in tema prinašata samo konec. In tisto moreče minevanje, ki se zasidra v srce in te ne pusti živeti. Otožnost jeseni... Jaz otožnosti ne maram. Sem otrok sonca in veselja.

Suzi Pertot

S 1. strani

Hvala, fantje!

Fascinanten finalni obračun proti ponosnim Srbom selektorja Saše Đorđevića je bil poglavje zase. Ob morda neponovljivi igri kapetana Gorana Dragića, ki je bil imenovan za najboljšega moža turnirja, so imeli Slovenci vajeti igre in rezultata trdno v rokah, ko pa se je poškodoval čudežni deček Luka Dončić, je nekaj zaškripalo in Srbom je celo uspelo za trenutek prevzeti vodstvo. V končnici, tudi brez Dragića, pa so do zaslužene lovorike Slovenijo popeljali soigralci, ki so delovali kot eno in se jim v ključnih trenutkih ni tresla roka. Skozi vse prvenstvo, pa tudi v tekmi za zlato, ko je vsaka žoga tehtala sto kilogramov, so se v najlepši luči profilirali mož odločitve Prepelič, pa tudi Blažič, zadnji trenutek naturalizirani Američan Randolph, Postojnčan Nikolič in drugi. 18-letni Dončić in veteran Dragić sta bila sploh zvezdi letošnjega EP, na katerem je bron pripadel Španiji,

nasprotniku Slovenije v polfinalu. Okoli dveh motorjev je Kokoškov sestavil duhovito postavo, ki se je odlikovala po zelo visokem povprečju košev in hitri igri, ki terja tudi aktivno vključevanje menjav. Skratka, moderna in dopadljiva košarka, hkrati zelo učinkovita. S košarkarji je skoraj tri tedne dihala vsa Slovenija, pa tudi naše zamejstvo. V kavarni pri Briščikih, kjer se praviloma zbirajo privrženci igre pod košema, si je finale ogledalo več kot dvesto ljudi. Da ne govorimo o osrednjih trgih vseh slovenskih mest, kjer je bila

navijaška mrzlica na višku. V dvorani v Istanbulu je fante bodrilo sedem tisoč rojakov, velika večina še v četrtek ni vedela, da bo v nedeljo v Turčiji, kamor so letela organizirana letala. Dvomilijonska Slovenija na evropskem prestolu. Kako je država strnjena okoli svojih dvometrašev, je med drugim pokazal ponedeljkov sprejem ob vrnitvi v Ljubljano. Svojčas smo doživeli srebro odbojkarjev na EP v Sofiji, rokometiški so prispevali bron na SP v Parizu in srebro na EP v Ljubljani. A zlata medalja je seveda nekaj drugega, izjemnega, kdo ve, če jo bomo še kdaj okusili.

Z 12. strani

Lepotica na Ponikvah

Nagajanje oblasti je imelo tudi svojo dobro plat. Prelovšek pravi, da je Plečnik med čakanjem načrte precej spremenil: "Prve skice kažejo, da je sprva razmišljal samo o novem ostrešju z lesenim stropom, ki bi nadomestil nekdanji obok. Očitno pa ga je naloga začela vedno bolj zanimati in je čas, ko so oblasti zavračevale z izdajo gradbenega dovoljenja, izkoristil za iskanje novih možnosti obnove. Ostrešje izredno dolge cerkve je poskušal opreti na vzdolžni lok, ki bi, podobno kot v Bogojini, notranji prostor razdelil na dve različno široki ladji". A nazadnje je svojo zamisel še enkrat predelal, da je čim bolj znižal ceno gradnje. Ohranil je zvonik in mu prizidal vhodno lopo. Na drugi strani stavbe je uredil nov oltarni prostor in cerkev navzven podaljšal z zakristijo. "Podrtega oboka ni obnavljal, ampak je le nekoliko povišal stene in vanje vzdiral prečne tramove, ki nosijo streho. Uporabil je betonske strešnike kot pri nekaterih drugih svojih sočasnih stavbah, ker da so preizkušeni. Privoščil si je tudi zanimivo teksturalno igro med starim in novim: novega kamnitega zidu navzven ni ometal, v notranjosti pa je nasprotno pustil neometan star zid. Razpotegnjenemu stavbne-

mu volumnu je na drugi strani simetrično dodal manjši okrogel zvonik, ki lovi ravnotežje s starim", še pojasnjuje Prelovšek. Kose starega oltarja, ki ni imel velike kamnoseške vrednosti, je kot spomin na vojno nasilje vzdikal v zidove brez pravega reda. Prelovšek to ocenjuje takole: "Posamezni arhitekturni okraski so s tem izgubili prvotno povezavo in se spremenili v antične spolije. Plečnik bi iskreneje ne mogel razodeti svojega spoštovanja do prvotne cerkvene opreme in njenih ustvarjalcev"! Cerkev je bila končana šele po arhitektovi smrti. Slovensno jo je posvetil škof Vovk 19. oktobra 1958. Kot mnogokrat Plečnik za delo ni hotel nobenega

plačila. Nekaj dni pred smrtjo ga je Janez Lapanja še zadnjič obiskal. "Dragi moj gospod, če ozdravim, pridem meseca maja k vam in ostanem pri vas ves teden. Naredil bom načrte za vse podrobnosti", mu je dejal mojster. Čeprav gre za pravo sakralno umetnino, ki jo kot vrhunsko ocenjujejo tako kritiki kot tudi sam Plečnik, je zaradi oddaljenosti od Ljubljane mnogi ljubitelji umetnosti ne opazijo. Lepotice na Šentviški planoti, visoko nad Baško grapo in dolino Idrije, pa to sploh ne moti.

Že 30 let se poklicno ukvarja z rokodelstvom

Rahelin filc med Koroško in Primorsko

Rahelo Mačič sem spoznala pred skoraj tridesetimi leti, na ekskurziji študentov etnologije FF v Istanbul. Kljub temu da živiva vsaka na svojem koncu Slovenije, sva ohranjali stike. Od kar je pred približno dvajsetimi leti začela poletja preživljati v Piranu, pa so najina srečanja pogostejša.

Rahela je doma v Ravnah na Koroški. Končala je Gradbeno tehnično šolo v Mariboru. Že trideset let se profesionalno ukvarja z rokodelstvom. Oblikuje okrasne in uporabne predmete iz različnih materialov, zadnja leta najraje iz filca. O tem pove: "Od nekdaj rada ustvarjam. Rada se igram. Ne obremenjujem se z materiali. Najprej sem šivala. Nekaj časa sem pomagala šivilji v našem kraju. Strankam sem popravljala oblačila. Končala sem tečaj šivanja, modeliranja in krojenja. Šivala sem preprosta oblačila, torbe, denarnice, druge modne dodatke in uporabne izdelke. Nato sem se v ateljeju pri Janiju in Albinu Mlakar v Ravnah na Koroškem naučila izdelovati nakit. Po njej sem tudi prišla v Piran".

Rahela ustvarja najrazličnejše dekoracije in aranžmaje za različne priložnosti in praznike. Iz ra-

zličnih materialov izdeluje šatuljice, škatljice, venčke, metlice, kolaže. "Recikliranje je zabava", pravi. "Na sprehodih ob obali, po travnikih ali po gozdu pobiram in nabiram vse, kar mi v tistem trenutku daje navdih. Kamenčke, vejice in vejice, plodove, listje, cvetje, zimzeleno rastlinje, koščke stekla". Izdelovala je tudi že lesene gumbe in zanje prejela certifikat

obrtne zbornice, kar pa ni edini certifikat, s katerim se ponaša. Navdihovala jo je tudi idrijska čipka.

O filcu Rahela najprej pove: "Po

madška plemena. Nomadi so svojo obutev ovili s kameljimi dlakami, da bi preprečili nastanek žuljev in otiščancev. Med dolgotrajno hojo so se vlakna zaradi pritiska in znojenja stopal stisnila in nastal je filc". Ker predvidevam, da je za oblikovanje filca potrebna velika fizična moč, ki je drobnih Raheli nekako ne morem pripisati, jo povprašam tudi o tem. "Poznamo

mokro in suho filcanje", mi odgovori. "Pri mokrem filcanju material oblikujem z milnico, in to delo je res garaško, potrebni sta moč in predvsem vztrajnost. Pri suhem

filcanju pa material oblikujem s posebno iglo za suho polstenje. Tu moč morda res ni tako potrebna, a se s šivanko lahko zelo popikaš po prstih".

Radovedna sem, kako pride od zamisli do izdelka. "Preden začnem delati, razmišljam o izdelku. Razmislim moram, katero volno naj uporabim za izdelek, ki ga želim narediti. In kako bom v izdelek prenesla svojo zamisel. Delam z volno iz živalskih in rastlinskih vlaken. Rastlinska vlakna so lahko iz svile, lanu, bombaža, viskoze, torej iz borovega lubja, živalska pa iz ovčje volne, kamelje, zajčje ali druge živalske dlake. Sama delam s svilenimi in lanenimi nitkami in ovčjo volno. Filc velikokrat kombiniram še z drugimi materiali. In

do naslednjic premislim, kako ga čim bolj narediti. Tako se množijo ideje. Tako se tudi naučim določenih trikov, prijemov, ki jih material zahteva. Pomembno je, kako si izdelek predstavljáš. Tu mi pride prav znanje, ki sem ga pridobila na Gradbeno tehnični šoli v Mariboru, znanje šivanja in izdelave nakita".

Rahela iz filca izdeluje ogrlice, zapestnice, uhane, broške, šale, torbe, mila, kipce, podstavke za čajnike, oblačila, copate ... Med figurami, ki so najbolj zanimive, so hudički, podgane, ribe, račke, jabolka in krokarčki. Te je oblikovala ob letošnji 750. obletnici prve omembe mesta Slovenj Gradec, v katerem je živel menda kar najbolj znan slovenski slikar, Jože Tisnikar, ki je te ptice zelo rad upodabljal, udomačeni krokar pa mu je vedno sedel na rami in ga spremljal vsepovsod.

Raheline izdelke si lahko ogledate na njeni FB strani Rahelin filc ali kupite v trgovini POP - UP v Slo-

venj Gradcu. Trgovino vodi enajst izvrstnih rokodelk iz Koroške. Rahela o njih pove: "Zelo sem počaščena, da so me sprejele medse in da sem njihova članica". Rahelino poznavanje materialov, njeno znanje in bogate izkušnje, ki jih je pridobila v tridesetih letih, zagotavljajo, da so njeni izdelki resnično zelo kakovostni, njena umetniška žilica, talentiranost in čut za lepoto pa tudi njihovo izvirnost, umetniško in estetsko dovršenost. Da je odlična fotografinja, pa pričajo tudi priložene fotografije nekaterih njenih izdelkov.

Špela Pahor

Vladka Tucovič

JEZIKOVNICA

24

Iznesti svoje mnenje

V prejšnji Jezikovnici sem načela vprašanje zastarelih besed. Upam, da ste jih od prebiranja prejšnje Jezikovnice prebrali ali slišali čim manj. No, jaz se s tem ne morem ravno pohvaliti. Z ušesi sem zastrigla, ko sem med radijskimi poročili slišala, da je neka političarka *iznesla* svoj predlog. Pa saj vendar ni kokoš, sem pomislila, ki nese jajca! No, šalo na stran. V resnici gre za dva glagola oz. celo tri, ki so si podobni: *nesti* jajca (nedovršni glagol), *znesti* jajce (dovršni) in *iznesti* predlog ali mnenje (dovršni). Prva dva našeta glagola sta običajna, t. i. nezaznamovana, glagola, ki sta še povsem v rabi. Tretji pa ... No, s tretjim pa ne bomo zadeli ravno jezikovnokulturne terne, če ga bomo rabili, ker je zastarel in nepriimeren. Slovenski pravopis 2001 ga celo prepoveduje oz. označuje s črno piko. Pogledjmo podrobneje, kako je z glagolom *iznesti*.

V dobrem starem Slovarju slovenskega knjižnega jezika, ki je v elektronski obliki na voljo tudi na jezikovnem portalu fran.si, ima glagol *iznesti* kar nekaj kvalifikatorjev oz. oznak, npr. da naj bi se rabil v žargonu oz. natančneje političnem žargonu (delegati so iznesli svoja mnenja) in pisarniškem okolju (iznesti pomisleke). Že navedene oznake nas navajajo k misli, da ga ni najbolje rabiti v vsakdanji komunikaciji, pa tudi ne v radijski oddaji, kakršna so poročila, kjer bi morali slišati najsodobnejši, nezaznamovan knjižni oz. standardni jezik. Pokukajmo še v Slovenski pravopis 2001. Gradivo zanj je vzeto iz Slovarja slovenskega knjižnega jezika, vendar normativno posodobljeno. Pri glagolu *iznesti* naletimo na strožji kvalifikator, kakršen je črna pika, ki določeno rabo prepoveduje, ne le odsvetuje, kot jo prazen krožec ali puščica, ki nas navaja k rabi podobne, ven-

dar ustreznejše besede. V Pravopisu so trije primeri rabe, ki so vsi prepovedani, dodani pa so ustreznejši nadomestki. Namesto *iznesti svoje mnenje* je pravilneje *povedati*, *pomislekovi ne iznesemo*, temveč jih *izrazimo*, in *trditve tudi ne iznesemo*, temveč preprosto kaj *trdimo*.

Takšne zveze, kot so *iznesti predlog*, *iznesti mnenje*, *iznesti pomisleke* ipd., so v današnjem jeziku že močno zastarele, so element nekega minulega obdobja. Ustrezneje bi bilo, če bi v radijskih poročilih povedali, da je političarka nekaj predlagala, ne pa iznesla predlog. V slovenščini pač imamo nešteto glagolov, ki nam zamenjujejo zveze glagola in samostalnika, zato tudi ne rečemo, da imamo strah, temveč se bojimo. Kar nekaj predlogov, kako nadomestiti neustrezne zveze glagola *iznesti* in samostalnika najdemo v imenitni in nadvse uporabni knjigi Janeza Sršena: *Jezik naš vsakdanji*. Za neustrezne (iznesti

npr. mnenje, poglede, vprašanje, predlog, očitke ipd.) nam ponudi sprejemljivejša ustreznice: *povedati*, *izreči*, *izraziti*, *meniti*, *odkriti*, *prikazati*, *sprožiti*, *predložiti*, *pripomniti*, *navesti*, *očitati* ipd. Le pozorni bodite do naslednjega tedna, ali boste kje naleteli na napačno rabo ali se celo sami zalotili pri tem, da bi ta poslavljajoči se glagol *iznesti* še vedno kje uporabili. Slovenščina vam ponuja nešteto ustreznih glagolov, le izbrskati jih je treba iz svojega jezikovnega slovarja, ki smo mu nekoč rekli besedni zaklad in ga vsi nosimo v glavah.

Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo *Novega glasu*.

Nov način doživljanja tretje življenjske dobe

- Nastanitev v apartmaje za eno osebo
- Osebna nega
- Domača kuhinja prilagojena po potrebi
- 24-urna pomoč z našim osebjem
- Zdravniška in medicinska zunanja oskrba
- Vsakodnevno čiščenje prostorov
- Razne družabnosti
- Interna pralnica

Kakovostna alternativa domu za ostarele

Silicanum residence za starejše

Ulica degli Scogli 53 - 34170 Gorica - Tel. 0481 538556

Cell. 335.1395483 - info@silicanum.com

www.silicanum.com